

ЗВІТ

**Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка»
за 2014 рік**

ЗМІСТ

1.	Проект «Крок до України».....	3
2.	Проект «Назустріч новій хвилі».....	12
3.	Проект «Відкриймо для України українську діаспору».....	23
4.	Проект «Культура єднає»	30
5.	«Наша Шевченкіана»	45
6.	Конкурси	48
7.	Додатки	52

Звіт

про діяльність Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК) у 2014 році

У 2014 році діяльність Інституту була спрямована на реалізацію проектів «Крок до України», «Відкриймо для України українську діаспору», «Назустріч новій хвилі».

МІОК продовжив співпрацю із Світовим Конгресом Українців, Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, Європейським Конгресом Українців, Українською Всесвітньою Координаційною Радою та громадами світового українства.

Проект «Крок до України»

МІОК працював над розробкою навчально-методичного забезпечення для українських освітніх закладів за кордоном. У зв'язку з цим було організовано та проведено круглі столи, семінари, літні школи, міжнародні науково-практичні конференції.

До Дня української писемності та мови 6-7 листопада 2014 року МІОК провів III Міжнародну науково-практичну конференцію «Українська мова у світі». У конференції взяли участь 8 осіб з-за кордону. Слідкувати за перебігом конференції могли всі охочі, переглядаючи online-трансляцію на сайті Інституту.

Відкриваючи конференцію, Ірина Ключковська, зазначила: «23 роки українська мова в світі як предмет і як явище в нашій державі нікого не цікавила. Тому я дуже сподіваюся, що ті зміни, які відбулися і відбуваються у нашій країні, змінять і ставлення до української мови – і у Верховній раді, і в органах виконавчої та законодавчої влади. Всі науковці, які сьогодні прийшли на конференцію та займаються питаннями української мови як іноземної, практично без жодної підтримки держави – це люди героїчні, що працюють на випередження. Бо прийде той час, коли українська мова буде справді потрібною у світі. Для того, щоб ми були конкурентоспроможні, ми повинні не просто створювати навчально-методичне забезпечення, а й створювати високоінтелектуальний продукт, який міг би конкурувати з кращими методиками та кращими продуктами такого характеру у світі.»

«Цільовою аудиторією для нашого інституту є 20-мільйонна діаспора, бо саме від неї були звернення, проте, що зараз для українців у світі потрібна українська мова як іноземна. Також нашою аудиторією є студенти, які приїжджають на навчання до України. Крім того, у майбутньому це буде кожен, хто зацікавиться українською», – додала вона.

Окрім науковців з України, у конференції зголосились взяти участь представники українознавчих осередків Аргентини, Болгарії, Казахстану, Канади, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Російської Федерації, Сербії. Через Skype долучились до обговорення та поділились своїм досвідом Андрій Капроцький та Наталія Самотос-Баєрле – вчителі Української школи (Гайдельберг, Німеччина). Учасники охоче поділились з колегами зі своїми методами у

покращенні вивчення української мови як іноземної, представили свої проекти та розповіли про досягнення.

У програмі конференції було кілька круглих столів, зокрема «Застосування новітніх технологій у навчальному процесі з вивчення УМІ», «Методика викладання української мови як іноземної», «Викладання української мови як іноземної в освітніх закладах різних типів: проблеми та шляхи їх вирішення», жваві дискусії, цікаві доповіді та презентації. Привернули увагу учасників доповіді представників із Хорватії, Сербії, Канади, Норвегії, Польщі.

Для того, аби вивчення української мови як іноземної розвивалось інтенсивно, потрібне і правове регулювання. Тому не випадковою була присутність на конференції Оксани Юринець – голови Ради молодих вчених НУ «Львівська політехніка», к. е. н., доц. кафедри менеджменту організацій Інституту економіки і менеджменту НУ «Львівська політехніка», депутата Львівської обласної ради, а нині – депутата Верховної Ради України. «МІОК – одна з небагатьох інституцій, які можуть похвалитись високоінтелектуальною працею, бути конкурентоспроможними з усіма перевагами на мовному просторі світу. Сьогодні дуже голосно заявлено про те, що Львівська політехніка вкладає всі свої зусилля на те, щоб мову вивчали. І така можливість – вивчати українську мову – фактично дана кожному, адже інформацію з легкістю можна знайти не лише на друкованих носіях, а й у віртуальному просторі. І це, напевне, найкраще, що можна було запропонувати світу для вивчення української мови. З такою конкурентною перевагою праця інституту матиме велике майбутнє. Можу запевнити, що ця думка інституалізується у законах, імплементується в життя, та найважливіший крок був зроблений саме МІОКом».

Заступник начальника науково-дослідної частини НУ «Львівська політехніка» Лілія Жук наголосила, що МІОК – ефективний і потужний інструмент у сприянні формуванню позитивного іміджу Львівської політехніки, а діяльність, яку проводить Інститут, є вагомою як в національному, так і в міжнародному масштабі. «Тематика конференції є дуже важливою, бо українська мова є основою усвідомлення нашої національної ідентичності, сприяє розвитку національної культури і суспільства загалом. Крім того, вона важлива ще й тому, що в Україні та країнах світу українською мовою розмовляють від 41 до 45 млн. осіб».

Проректор з науково-педагогічної роботи Українського католицького університету, голова комісії з питань євроінтеграції, транскордонного співробітництва та зв'язків з українцями за кордоном Львівської обласної Ради Павло Хобзей зауважив, що не поділяє оптимізму з приводу того, що українська стане тією мовою, яку усі хотітимуть вивчити. З його слів, головне завдання у тому, аби рідну мову не забули українці за кордоном.

Він навів приклад Естонії: «Багато естонців працюють у європейських структурах. Це насамперед військові, які є офіцерами НАТО, та дипломати. Мінооборони та МЗС Естонії виділяють кошти на навчання естонської мови їхніх дітей, які ходять у місцеві школи. Це робиться для того, щоб вони знали рідну мову і мали змогу, при поверненні на батьківщину, продовжити тут навчання. І такі кроки дадуть свій результат».

Ігор Остах, людина з величезним досвідом роботи за кордоном, Надзвичайний і Повноважний посол України в Канаді (2006-2011 рр.), к. філол. н. (Київ, Україна) додав, що у світі, зокрема, Канаді, інтерес до вивчення та викладання української мови є значний. «У Канаді є понад 100 державних шкіл з українською мовою викладання і зацікавленість у вивченні української там дуже висока. Завдання наших політиків на найближчий час зробити в Україні такі умови, щоб сюди поверталися українці».

Головною проблемою, як стверджують чи не всі учасники конференції, є те, що рівень навчально-методичного забезпечення з вивчення української мови як іноземної є недостатнім, а підтримка держави практично відсутня. Саме тому колектив МІОКу працює над створенням навчально-методичного забезпечення. Зокрема, на конференції було презентовано нові навчальні матеріали з української мови як іноземної, розроблені у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою – підручники «КРОК-2», «Автостопом по Україні» та інтерактивний курс з української мови як іноземної.

Інтерактивний курс з УМІ «Крок до України», який є частиною нового освітнього порталу «Крок до України», реалізовує навчання з української мови як іноземної на рівні А1-А2 в онлайн-режимі.

«Ідеться про такий спосіб, за якого навчання відбувається шляхом взаємодії того, хто навчається, з комп'ютерною програмою, розташованою на певному Інтернет-ресурсі, яка дає можливість виконувати тренувальні завдання, вибираючи правильні варіанти, вдруковуючи відповіді, пересуваючи об'єкти, та отримувати відразу результати виконання. Процес навчання схожий за способом організації матеріалу до комп'ютерної гри.» – розповідає молодший науковий співробітник Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Галина Темник.

За допомогою цього ресурсу студенти вивчатимуть українську мову як іноземну, використовуючи інноваційні технології, що підвищить мотивацію до навчання та збільшать його ефективність із меншими затратами часу. Він дасть можливість працювати в індивідуальному режимі, незалежно від місця перебування та у зручний час. Окрім цього, ресурс у перспективі передбачає використання аудіо, відеоресурсів, флеш-анімацій, за допомогою яких студенти матимуть змогу занурюватись у реальне мовне середовище та тренувати відповідні комунікативні навички.

На конференції Андрій Яців, науковий співробітник МІОКу, представив проект Інституту «Віртуальний музей Світового Українства «Український Всесвіт»», а Богдан Сиванич, молодший науковий співробітник МІОКу, виступив із презентацією проведення МІОКом літніх шкіл української мови "Крок до України".

Координатор конференції, старший науковий співробітник МІОКу Олеся Палінська, к. філол. н. зауважила, що «Основна перевага конференції – це те, що вона дає можливість зустрітись і поспілкуватись не лише фахівцям з вивчення української мови як іноземної з України та з-за кордону, а й налагодження контактів з представниками інших спеціальностей – програмістами, фахівцями з кафедри прикладної лінгвістики, а найголовніше – вчителями-практикантами з України та з-за кордону. Саме в таких умовах народжуються нові ідеї та спільні проекти.»

Учасники Конференції прийняли Ухвалу, яка отримала схвалення від Ради директорів Світового Конгресу Українців.

УХВАЛА

6 – 7 листопада 2014 р. у Національному університеті «Львівська політехніка» відбулася III Міжнародна науково-практична конференція «Українська мова у світі» на виконання наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 654 від 01.06.2012 р. «Про затвердження плану заходів Міністерства щодо підтримки та розвитку українського шкільництва за кордоном на 2012-2015 роки» і Регіональної Програми

співпраці із закордонними українцями, трудовими мігрантами та реемігрантами на 2013 – 2015 роки.

Ініціатором та основним організатором Конференції виступив Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК). Співорганізатори Конференції: Міністерство освіти і науки України, Львівська обласна державна адміністрація, Львівська обласна рада, Національний університет «Львівська політехніка», Сумський державний університет, Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада при Світовому Конгресі Українців.

У Конференції взяли участь 103 особи, з яких 8 докторів наук, 25 кандидатів наук, 2 науковці НАН України.

Робота Конференції відбувалася у форматі презентацій, круглих столів і дискусій. У рамках роботи Конференції також було презентовано навчально-методичне забезпечення для вивчення української мови як іноземної, розроблене МІОКом.

Результатом обговорення стали такі висновки:

1. рівень навчально-методичного забезпечення з УМІ є недостатнім з огляду на новітні технології викладання української мови як іноземної (дистанційні курси, онлайн-проекти тощо);
2. прослідковується брак кваліфікованих фахівців із викладання української мови як іноземної у зв'язку з відсутністю спеціальності «Українська мова як іноземна»;
3. відсутній державний виконавчий орган влади, який координує політику держави у сфері популяризації української мови у світі (наявність загальнодержавної інституціональної проблеми з УМІ).

Зважаючи на це, учасники Конференції ухвалили:

1. Звернутися до Кабінету міністрів України з проханням:

– реалізувати у повному обсязі Державну програму співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2012 р. № 682;

– розробити Концепцію співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року, передбачивши в ній заходи щодо розвитку української освіти за кордоном;

– розробити та реалізувати з належним фінансуванням нову Державну програму співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року.

2. Звернутися до Міністерства освіти і науки України з проханням:

– створити при МОН департамент з питань освіти закордонних українців;

– створити постійно діючу експертну раду з дорадчими функціями та функціями громадського моніторингу роботи департаменту, до складу якої увійшли б представники з України та Світової координаційної виховно-освітньої ради Світового Конгресу Українців;

– здійснювати щорічний моніторинг навчальних закладів з вивченням української мови за кордоном і представляти цю інформацію на офіційному сайті МОН;

– сприяти налагодженню співпраці навчальних закладів різних рівнів акредитації і позашкільних закладів в Україні з українознавчими центрами за кордоном;

– сприяти реалізації освітніх проектів, зокрема створення навчально-методичних матеріалів, у тому числі підручників і посібників, онлайн-курсів тощо, а також створенню спільних робочих груп фахівців різних спеціальностей з України та з-за кордону, забезпечуючи належне фінансування;

– відповідним наказом обмежити кількість іноземних студентів, які вивчають УМІ, до 10 осіб в одній групі (як на підготовчих відділеннях, так і на основних факультетах / інститутах);

– вирішити на державному рівні питання про взаємне визнання категорій і педагогічного стажу вчителів у вітчизняному та закордонному шкільництві.

3. Звернутися до Міністерства закордонних справ України з проханням:

– Доручити культурно-інформаційним центрам при посольствах України сприяти популяризації української мови за кордоном шляхом організації курсів з УМІ та поширення інформації про розробки навчально-методичного забезпечення з УМІ.

4. Звернутися до Ради національної безпеки і оборони України з проханням:

–внести поправки до Стратегії національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється», схваленої Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105, зокрема, у пункті 2.2. серед нагальних завдань політики національної безпеки, окрім збереження і розвитку духовних і культурних цінностей українського суспільства, передбачити «збереження і розвиток української мови в Україні та поза її межами».

5. Доручити Міжнародному інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» надіслати текст Ухвали усім зацікавленим державним і громадським установам.

Літні школи

12-27 липня МІОК організував і провів у Львові V Міжнародну школу україністики «Крок до України».

У роботі школи взяли участь 23 студенти з 8 країн: Російської Федерації, Киргизстану, Німеччини, Сербії, Словаччини, Румунії, Білорусі, України (Харків і Миколаїв).

Учасники школи вдосконалювали свої знання з української мови у трьох групах, відповідно до Європейських рекомендацій стосовно мовної освіти (рівень А, В і С). Заняття проводили молодші наукові співробітники МІОК Галина Темник (група А), Богдан Сиванич (група В) та Наталія Мартинишин (група С). Студенти вивчали граматику, лексику, фонетику української мови, а також елементи країнознавства.

Заняття проводилися на основі підручників та навчальних посібників, розроблених МІОКом: «КРОК-1» (підручник для початкового рівня вивчення мови (A1-A2)), «КРОК-2»

(середній рівень, B1) та «Автостопом по Україні» (аудіокнига з поурочними методичними розробками – словником, вправами, граматичними завданнями, рівень C1).

Студенти відвідували додаткові країнознавчі заняття: лекції про товариство «Просвіта» та національне відродження України (заняття проводила директор МІОК, кандидат педагогічних наук, доцент Ірина Ключковська), про українську літературу періоду шістдесятництва (заняття проводив заступник директора МІОКу, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка Ігор Калинець), про історію українського кінематографа, про життя і творчість Тараса Шевченка (заняття проводила старший науковий співробітник МІОК, кандидат філологічних наук Олеся Палінська). Окрім того, були організовані навчальні екскурсії по місту і виїзна екскурсія в Карпати (провів молодший науковий співробітник МІОК Богдан Сиванич), перегляд українських фільмів, майстер-класи з народного живопису і танцю, відвідування виставки в Центрі міської історії Центрально-Східної Європи і меморіалу «Тюрма на Лонцького».

У Львівській міській Раді відбулася зустріч учасників літньої школи з директором департаменту Адміністрації міського голови Андрієм Москаленком.

На закритті школи студенти представляли свої проекти, які підготували протягом двох тижнів навчання: промо-матеріали про Львів та літню школу (у формі відеокліпів та презентацій). На захисті проектів вони виявили не лише добре знання мови та знайомство зі Львовом, але й фантазію, творчий підхід.

Окрім основних заходів, у рамках літньої школи проводилися дружні спілкування з однолітками – українцями, вивчались українські пісні й танці.

Ірина Ключковська зазначила «Викладачі МІОКу зробили все, щоб учасники школи - 2014 не лише вивчали мову й пізнавали культуру, але й зрозуміли ситуацію в Україні. Тому у відгуках про роботу школи майже усі висловили побажання: «Обов'язково проводити школу «Крок до України» під мирним українським небом».

Робота літньої школи «Крок до України» була широко висвітлена у засобах масової інформації – репортажі про неї вийшли на радіо, у пресі та інтернет-виданнях.

«Крок до України» – 2014 у Казахстані

Вже втретє Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Львівської політехніки провів у **Казахстані літню школу української мови і культури «Крок до України»**.

Проведенню заходу посприяло Карагандинське обласне Товариство української мови ім. Тараса Шевченка «Рідне слово». Особливу підтримку у проведенні школи львів'яни отримали і від Апостольського делегата для греко-католиків у Казахстані та Середній Азії о. Василя Говера.

Літню школу проводили автор підручника «Крок до України» старший науковий співробітник Олеся Палінська, молодший науковий співробітник Галина Темник, асистент кафедри слов'янської філології Франкового університету та кафедри слов'янських мов Софійського університету імені Климента Охридського (Болгарія) Ольга Сорока. Їм допомагали українські волонтери, учні та студенти Караганди, Сатпаєва, Усть-Каменогорська і Астани.

У цьогорічній школі українську мову діти вивчали у трьох групах відповідно до своїх знань за підручниками і посібниками МІОКу «КРОК-1», «КРОК-2» та «Автостопом по Україні». Навчання проходило у два етапи. У перші шість днів у Караганді школярі і

студенти не лише пройшли курс української мови, а й стали активними учасниками майстер-класів, лекцій, дискусій, виявили добру обізнаність української історії, культури і мистецтва. Особливо припала всім до душі «Музична Україна», в якій вони довідалися багато цікавого з життя відомих музикантів, вивчили і співали українських пісень.

Наступного тижня на базі відпочинку «Політехнік» (біля м. Каркаліньська) молодь продовжила навчання у формі розваг та ігор, серед яких особливо сподобалися естафета «Козацькі забави», інтелектуальні ігри «Що? Де? Коли?», «Я люблю Україну». Учасники школи продемонстрували добре знання життя і творчості Кобзаря, навчилися робити брелки у вигляді пташок в етностилі, переглянули сучасні українські фільми, стали учасниками імпровізованих театральних постановок, дискотек.

Зустрічі

13 серпня до МІОКу завітала п. Стефанія Шевцова, голова Асоціації батьків та вчителів «Українська родина» з м. Мурсія (Іспанія).

Пані Стефанія розповіла про життя українців в Іспанії та про діяльність Асоціації. Визначальною темою зустрічі стала українська освіта в Іспанії, зокрема у Мурсії. Вона зазначила, що українці далеко від дому відроджують свою мову, культуру, зберігають традиції, виховують дітей у національному дусі. В українській суботній школі ім. Св. Миколая вчать діти, які володіють українською мовою, оскільки спілкуються нею вдома з батьками. Але підрастає нове покоління, для якого українська мова вже іноземна. Це зумовлює труднощі у викладанні. Наболілою проблемою є недостатня кількість посібників з української мови для дітей різного віку, починаючи від молодшого віку, закінчуючи старшокласниками. На допомогу вчителям суботньої школи і для бібліотеки Інститут подарував чимало україномовної літератури та диски із аудіо записами творів українських письменників.

8 вересня в МІОКу відбулася зустріч з Софією Френкель – головою новоствореного Центру зв'язків Франція-Україна (Париж). Софія Френкель, громадянка Франції, що займає активну громадську позицію, поширюючи знання про Україну у французькому просторі. Вона одна із перших слухачів Літньої школи нашого Інституту «Крок до України», учасник численних конференцій та Конгресів, організованих МІОКом.

Весною 2014 року з ініціативи Софії Френкель та за підтримки французів був створений Центр, який став місцем обміну та зв'язків між культурними, освітніми, соціальними колами обидвох країн з конкретно визначеною метою для поширення знань про Україну в європейському просторі. Центр, за словами Софії Френкель, «бажає принести свій вклад у реконструкцію нового соціального пейзажу, особливо серед покоління, народженого після проголошеної Незалежності, та мобілізувати громадян і соціальні установи навколо ідей, які дозволять орієнтуватися на найбільш європейські моделі». До роботи Центру залучено місцеві, регіональні, політичні та культурні суб'єкти. Як зазначила Софія Френкель, з практичної точки зору Центр пропонує встановлення контактів між різними партнерами у найрізноманітніших форматах.

На зустрічі було обговорено питання співпраці між МІОКом та Центром зв'язків Франція-Україна, зокрема можливості організації та проведення курсу української мови як

іноземної серед зацікавлених громадян Франції. Було також обговорено питання підписання угоди про співпрацю.

9 вересня відбулася зустріч колективу МІОКу з Анною Кісіль, яку одногосно було обрано Почесним членом Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою. Анна Кісіль, Голова Світової Ради культури Світового Конгресу Українців, Голова Міжнародної організації українських громад «Четверта хвиля» у Канаді, громадський діяч та меценат, кредо якої: «Віддаю частинку своєї душі іншим». Завдяки Анні Кісіль та її фінансовій підтримці побачила світ книга «Крок - 2» – посібник з української мови як іноземної (автор О.Палінська), за якою вчать студенти та учні на усіх континентах нашої планети.

На зустрічі було обговорено перспективи реалізації проекту Віртуального музею Світового Українства «Український Всесвіт» та співпраця МІОКу і Світової Ради культури СКУ на наступний рік.

Ірина Ключковська запросила Анну Кісіль презентувати діяльність Світової Ради культури СКУ у Національному університеті «Львівська політехніка».

22 вересня відбулася зустріч працівників МІОКу з о. Василем Говерою, Апостольським делегатом для греко-католиків у Казахстані та Середній Азії.

Інститут започаткував співпрацю з отцем кілька років тому, коли на запрошення Посольства України у Казахстані Ірина Ключковська, директор МІОКу, та Олеся Палінська, старший науковий співробітник МІОКу, взяли участь у роботі круглого столу в Астані. Саме там познайомилися з отцем Говерою. Ця зустріч поклала початок цікавій і корисній співпраці, яка триває вже кілька років поспіль. Працівники МІОКу щорічно виїжджають до Казахстану, де проводять літні школи для української молоді Казахстану, які організовує о. Василь. Здійснюючи духовну опіку, отець піклується також про збереження української ідентичності наших земляків, які за різних обставин і у різний час опинилися на казахській землі. У такий спосіб о. Говера підтримує і плекає традицію греко-католицької церкви, яка впродовж своєї понад столітньої історії опікувалася українським шкільництвом у світі.

У ході розмови було підведено підсумки роботи літньої школи «Крок до України» та обговорено перспективи подальшої співпраці.

Отець Говера розповів про розвиток Церкви у Казахстані, про стан українських громад, про роботу зі своєю паствою. А також подякував Інституту за працю для консолідації світового українства та збереження національної тотожності наших земляків за кордоном.

Навчально-методичне забезпечення

Створено і видано навчальні посібники:

1. Палінська О. Крок-2 (рівень В1). Українська мова як іноземна : книга для студента / Олеся Палінська. – Львів : Дон Боско, 2014. – 160 с. : кольор. іл, компакт-диск. (9,93 обл.-вид. арк.)

2. Палінська О. Крок-2 (рівень B1). Українська мова як іноземна : робочий зошит / Олеся Палінська. – Львів : Дон Боско, 2014. – 56 с. (5,88 обл.-вид. арк.)

3. Палінська О. Автостопом по Україні. Українська мова як іноземна : Аудіокнига з вправами / Олеся Палінська, Олег Качала. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 128 с. : іл., компакт-диск. (14,9 обл.-вид. арк.)

4. Палінська О. Крок-1 (рівень A1 – A2). Українська мова як іноземна : книга для студента. – 2-ге вид., випр. і доп. / Олеся Палінська, Оксана Туркевич. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 104 с. : кольор. іл, компакт-диск. (10,7 обл.-вид. арк.)

Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1 / 11-6780 від 09. 04. 2013)

5. Палінська О. Крок-1 (рівень A1 – A2). Українська мова як іноземна : книга для викладача. – 2-ге вид., випр. і доп. / Олеся Палінська, Оксана Туркевич. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 84 с. (7,4 обл.-вид. арк.)

Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1 / 11-6780 від 09. 04. 2013)

Участь у конференціях Всеукраїнські конференції та симпозиуми

Перелік доповідей на всеукраїнських конференціях та симпозиумах, проведених в Україні:

1. Мовлення українців-мігрантів в Італії: соціолінгвістичні аспекти аналізу (XI Всеукраїнський соціолінгвістичний семінар. Львів, 13 травня 2014 р.)

2. Дві мови – одна свідомість: мовлення білінгва (на матеріалі ідіолекту Ольги Кобилянської) (II Християнські постові читання «Богословсько-філософські пошуки людини в історичному контексті: український вектор». Львів, Львівська православна богословська академія, 3 квітня 2014 р.)

Міжнародні конференції та симпозиуми

Перелік доповідей на міжнародних конференціях та симпозиумах, проведених в Україні:

1. Управління часом і його застосування у практиці викладання іноземних мов (Міжнародна наукова конференція «Теорія і практика викладання української мови як іноземної». Львів, 24 – 25 квітня 2014 р.)

2. Новітні технології у викладанні УМІ: «за» і «проти» (III Міжнародна науково-практична конференція «Українська мова у світі». Львів, 6 – 7 листопада 2014 р.)

3. VI Міжнародна наукова конференція «Українська діаспора: проблеми дослідження», Острів, 25-26 вересня 2014 року.

Перелік доповідей на міжнародних конференціях та симпозиумах, проведених за кордоном:

1. Презентація навчально-методичного забезпечення з УМІ – навчального посібника «КРОК-2» (Всеканадська українська вчительська конференція «Українська освіта XXI століття», Едмонтон (Альберта), Канада, 2 – 4 травня 2014 р.)

2. Інтерактивний курс он-лайн та посібник з УМІ «КРОК-1»: ефективна взаємодія (Міжнародна наукова конференція «Теорія і практика викладання української мови як іноземної». Львів, 24-25 квітня 2014 року)

3. Інтернет-ресурси з української мови у системі навчально-методичного забезпечення українських освітніх закладів діаспори (VI Міжнародна наукова конференція «Українська діаспора: проблеми дослідження», Остріг, 25-26 вересня 2014 року.)

4. Тенденції використання інтернет-ресурсів та електронних ресурсів для вивчення УМІ (III Міжнародна науково-практична конференція «Українська мова у світі», Львів, 6-7 листопада 2014 року.)

Проект «Назустріч новій хвилі»

Важливим напрямом діяльності МІОКу є дослідження трудової міграції у рамках проекту «Назустріч новій хвилі».

8 жовтня у Львівській політехніці відбулася I Міжнародна конференція «Brain Drain – Brain Gain: світовий контекст та українські реалії». У заході, організованому Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою, взяли участь міністр освіти і науки України Сергій Квіт, Франк Дювель, PhD, професор Центру Міграційної Політики і Суспільства Оксфордського університету (COMPAS) (Великобританія, Оксфорд), Олег Воловина – PhD з демографії і соціології, професор Університету Північної Кароліни (США, Чапел Хілл), провідні науковці з питань міграції з України, зокрема такі як Олена Малиновська, головний науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень, д. н. з держ. упр., проф., Уляна Садова, завідувач відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону Інституту регіональних досліджень НАН України, д. е. н., проф., Оксана Іванкова-Стецюк, старший науковий співробітник Інституту народознавства НАН України, к. соц. н., Ігор Марков, завідувач сектору етносоціальних досліджень Інституту народознавства НАН України, к. і. н., Віталій Онищук, завідувач кафедри соціології Одеського національного університету ім. І. Мечникова, д. соц. н., проф. та інші.

Ірина Ключковська нагадала, що відповідаючи на виклики часу, МІОК обрав пріоритетом своєї діяльності питання нової хвилі еміграції. Конференції «Brain Drain...» передували проект «Діти мігрантів про себе», захід із проблем транснаціональної родини, круглі столи тощо. Однак цього разу йшлося про міграцію інтелекту з України.

Відкриваючи конференцію, ректор Львівської політехніки Юрій Бобало назвав доброю ініціативою й новий проект МІОКу із дослідження міграційних настроїв студентської молоді – «найактивнішої та наймобільнішої частини суспільства», «майбутньої еліти». Ректор наголосив: Потенційна міграція кваліфікованої молоді повинна розглядатися як один із основних об'єктів аналізу з метою запобігання їй або ж для залучення цього інтелектуального ресурсу до процесу будівництва оновленої української держави. Дослідження міграційних настроїв у Політехніці – перший крок проекту МІОКу. Подальші заплановані дослідження, які охоплюють університети Львівщини, дозволять розробити рекомендації для органів виконавчої та законодавчої влади державного і регіонального рівня.

Це дасть можливість розцінити кваліфіковану міграцію не лише як втрату, а й як здобуток для забезпечення соціально-економічного, політичного та інноваційного розвитку України.

Чи не основний акцент конференції: міграція має не лише негативні наслідки. Скажімо, наші земляки за кордоном (приблизно 7 млн.) є потужним інвестором у вітчизняну економіку. З інтелектуальною міграцією ситуація така ж. Очільник МОН Сергій Квіт наголосив: міграцію студентів, дипломованих фахівців за кордон неможливо спинити, але «головне, як ми до цих процесів ставимось і як використовуємо їх». Міністр зокрема говорить про такі переваги «відтоку мізків»: це нові навички, знання, пізнання нових культур. Дехто потім привозить цей досвід додому (т. зв. циркулярна міграція — brain circulation). Ще одне – можливість добре вивчити іноземні мови, насамперед англійську, без якої й освіта та наука, і країна – неконкурентоздатні. «Свої» за кордоном можуть стати (як-от у НаУКМА) потужною мережею підтримки (brain networks), що «тягне університет угору»: сприяє зростанню професійних стандартів, розширенню його зв'язків тощо. Сергій Квіт звернув увагу і на ще один важливий момент:

— Наша держава ніколи не помічала проблеми тих людей, які одержали західні дипломи і повернулися додому. Тут їх ніхто не чекав, треба було проходити принизливу процедуру нострифікації. Дружнє ставлення України до викладачів, які повертаються, — дуже важливе. Тут відповідь дає зокрема новий Закон «Про вищу освіту», в якому закладені норми про те, що університет сам, рішенням Вченої ради, може приймати на роботу і визнавати західний диплом, не питаючись у МОН чи ще когось. Для цього має лише внести зміни до свого Статуту. Тобто це питання університетської автономії. Головне, щоб в Україні відбувалися реформи і наші студенти, які їдуть на Захід вчитися, хотіли повернутися, відчували, що мають тут повне професійне застосування, що потрібні і можуть реалізовуватися. Думаю, питання реформ – головне для позитивного вирішення проблеми brain drain, і вірю, що якраз зараз їх треба здійснювати.

Результати проекту, зокрема міграційні настрої серед політехніків, представила науковий співробітник МІОКу Оксана П'ятковська (дослідження реалізує спільно з Іриною Ключковською, Юрієм Марусиком за підтримки ЛОДА). Серед опитаних (це студенти початкових та випускних курсів, вибіркова сукупність – 827 осіб) частка потенційних трудових мігрантів становить близько 33%, жити за кордоном не проти 11% (однозначно своє майбутнє там бачить 7%). Найбільші потенційні втрати кваліфікації — серед студентів енергетики, машинобудування, радіотехніки, хімії; чимало готові працювати не за фахом. Найбільше до міграції спонукають такі чинники, як безробіття, бажання більшого заробітку, фахової самореалізації, а от стримують почуття патріотизму (85% опитаних, до слова, після Євромайдану в більшості бажання поїхати зменшилось) і наявність місця праці. Міграційний досвід, родичі за кордоном, громадська активність посилюють «виїзні» настрої. Короткотерміновій міграції, яка домінуватиме (більшість опитаних готові провести поза Україною до року), посприят би і безвізовий режим із ЄС. Найпривабливіші для потенційних мігрантів – США, Німеччина, Польща. Цікаво, що успішні студенти переважно бачать себе в Україні або ж ще не визначилися. Така невизначеність щодо майбутнього, терміну можливої міграції свідчить про потенціал для розробки ефективної міграційної політики та можливих засобів для регулювання цієї проблеми, наголосила доповідачка.

Явище «відтоку мізків» не нове. Це поняття з'явилося після Другої світової війни у Великій Британії, звідки талановиті студенти почали виїжджати на навчання у США. Як і тоді, нині провідні країни, закономірно, притягують громадян менш розвинених держав.

Високі міграційні настрої панують, наприклад, у Польщі, Азербайджані, Україні. Відтак питання міграції – це питання державної політики. Як державі ефективно управляти міграційними процесами, на конференції міркували й представники влади – це голова комітету ВРУ з питань прав людини, нацменшин і міжнародних відносин Валерій Пацкан, перший заступник голови ЛОДА Йосиф Ситник, депутат ЛОР, голова Ради молодих учених Політехніки Оксана Юринець, фахівці з України, США та Великобританії.

У найближчому майбутньому, очевидно, висококваліфіковані українці й далі виїжджатимуть, зауважує голова Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні Манфред Профазі. Він передбачає й певні зміни. Україна не лише «відпусткатиме» і буде транзитною, але й стане країною, що приймає: за умов старіння й зменшення кількості населення наша держава все більше відчуватиме потребу у кваліфікованих кадрах, тож повинна буде приваблювати кваліфікованих фахівців з-за кордону, причому й українців, які виїхали, й іноземців. Чи не найчутливішим до запитів глобального ринку праці є український ІТ-бізнес, каже Тарас Вервега, член Ради директорів SoftServe: ІТшники завдяки активності, мобільності, знанню іноземних мов і специфіці роботи («Java у Львові і Java в Сан-Франциско – одна і та ж Java») швидко реагують на зміни, здатні легко інтегруватись в різні суспільні середовища. Так, незабаром наші спеціалісти в галузі ІТ відчують «неймовірний тиск»: Європа планує відкрити, за різними оцінками, від 350 до 700 тис., США – від 150 до 300 тис. ІТ-вакансій. Щоб вони «не голосували ногами» на користь закордону, за словами Тараса Вервеги, потрібна низка спеціальних рішень (захист прав інтелектуальної власності, забезпечення широкосмугового доступу до інтернету тощо). Але, очевидно, повернути тих, хто виїхав, і втримати тих, хто хоче поїхати, можуть лише гідні умови життя в Україні, зайнятість, можливості для самореалізації.

У Конференції взяли участь 60 осіб, з яких 15 докторів наук, 20 кандидатів наук, 17 науковців НАН України, 4 осіб з-за кордону.

Робота Конференції відбувалася у форматі панельних дискусій. У рамках Конференції було презентовано результати соціологічного дослідження, проведеного МІОКом щодо виявлення міграційних настроїв серед студентів НУ «Львівська політехніка», який є першим етапом реалізації Проекту «Дослідження міграційних настроїв серед студентів вищих навчальних закладів Львова».

Результатом роботи конференції стала Ухвала.

Текст Ухвали:

1. Звернутися до Президента України з проханням:

– у державних документах, що стосуються стратегічного розвитку держави, актуалізувати проблематику щодо міграції висококваліфікованих спеціалістів та передбачити механізми залучення інтелектуального потенціалу для розвитку України;

– внести поправки до Указу Президента України від 10 вересня 2011 року № 906 «Про державні стипендії для видатних діячів науки, освіти, культури і мистецтва, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту та інформаційної сфери», передбачивши державні стипендії для закордонних українців, які здійснили вагомий внесок у розвиток науки та освіти в Україні.

2. Звернутися до Кабінету Міністрів України з проханням:

– у проекті Концепції інноваційного розвитку України до 2020 року передбачити тісну співпрацю з українськими кваліфікованими мігрантами, зокрема у формі: обміну науковою

інформацією, розвитку так званої «наукової чи технологічної дипломатії» з метою стимулювання України у НДіДКР та участі в іноземних науково-дослідних бізнес-проектах, а також у формі розробки спільних наукових проектів;

– залучати українських науковців за кордоном до розробки урядових програм економічного, інноваційного, регіонального розвитку України, а також створити умови для співробітництва в окремих типах організацій та регіонах;

– залучати представників наукової та технологічної діаспори до експертизи дослідницьких та бізнес-проектів;

– запровадити регулярний моніторинг міграційних процесів в Україні, підтримувати дослідницькі проекти, спрямовані на вивчення особливостей міграції кваліфікованих спеціалістів.

3. Звернутися до Міністерства освіти і науки України з проханням:

– підтримувати проекти досліджень українських команд під керівництвом дослідників – вихідців з України;

– сприяти створенню в українських ВНЗ лабораторій, очолюваних провідними вченими світу;

– розробити програми залучення закордонних фахівців до викладацького процесу в Україні;

– сприяти розвитку академічного підприємництва в Україні – формування механізму заохочування підприємництва у ВНЗ;

– розширювати обсяги навчання іноземців в Україні, зокрема студентів із числа закордонних українців;

– сприяти відкриттю напрямів підготовки у ВНЗ спеціалістів у сфері міграцієзнавства, зокрема таких як «соціологія міграції», «економіка міграції», «міграціологія» та ін.

4. Звернутися до Міністерства соціальної політики України з проханням:

– розробити ефективні програми працевлаштування закордонних кваліфікованих спеціалістів на вітчизняному ринку праці та спростити умови найму іноземних кваліфікованих фахівців різних галузей;

– реформувати методологічний підхід до розрахунку рівня мінімальної заробітної плати шляхом сегментації ринку праці та структурування відповідно до кваліфікаційних вимог;

– розробити процедуру сертифікації для працівників-реемігрантів – підтвердження навичок, отриманих неформально за кордоном, а також визначити органи відповідальні за здійснення контролю.

5. Звернутися до Міністерства закордонних справ України з проханням:

– створити базу даних кваліфікованих українських спеціалістів, які перебувають за кордоном (із представників української діаспори, трудових мігрантів, їхніх дітей, які навчаються у ВНЗ за кордоном, та українських студентів, які поїхали на навчання за кордон) і бажають надавати консультативну та іншу допомогу Україні, з чітким розподілом за країнами перебування, кваліфікаціями, науковими ступенями, вченими званнями тощо;

– укласти двосторонні угоди щодо взаємного визнання та еквівалентності документів про освіту та наукові ступені з основними країнами-реципієнтами українських кваліфікованих мігрантів;

– при розробці Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року передбачити заходи, спрямовані на залучення інтелектуального потенціалу закордонних українців до розвитку України, а саме:

а) організацію та фінансування науково-технологічних тренінгів чи виконання короткотермінових робіт (короткотермінові візити закордонних українських спеціалістів, наприклад, лікарів для виконання складних операцій);

б) організацію наукових зустрічей, конференцій, круглих столів тощо з метою поширення інформації у науково-дослідній сфері, зокрема щодо грантових програм та спільної участі в них;

в) здійснення спільних науково-дослідних проектів у сфері біотехнологій, медицини, фізики, комп'ютерних технологій, хімії, економіки, математики та інших наук результатом яких має бути їхнє впровадження у роботу підприємств та розвитку нових галузей промисловості в Україні.

6. Звернутися до Верховної Ради України з проханням:

– ратифікувати базові конвенції у сфері визнання кваліфікацій та освіти, зокрема: Європейську конвенцію щодо еквівалентності дипломів, що дають доступ до університетів (ETS N 15) 1953 р., Європейську конвенцію про еквівалентність періодів університетської освіти (ETS N 021) 1956 р., Європейську конвенцію про академічне визнання університетських кваліфікацій (ETS 032) 1959 р., Протокол до Європейської конвенції щодо еквівалентності дипломів, що дають доступ до університетів (ETS N 49) 1964 р., а також Європейську конвенцію щодо загальної еквівалентності періодів університетського навчання 1990 р.;

– внести поправки до закону України «Про оплату праці», де передбачити два види мінімальної заробітної плати – для кваліфікованої та некваліфікованої праці.

23 квітня Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою презентував Міграційну наукову платформу у рамках Проекту «Дослідницький міграційний профіль як платформа трансформації міграційних медіа-дискурсів і зміни міграційної політики України».

Проект реалізовано за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Це – перший онлайн-ресурс, на якому зібрані всі ключові дослідження (більше 300 публікацій) зовнішньої української трудової міграції за останні 20 років.

Однією з актуальних цілей цього Проекту є створення єдиної міграційної дослідницької бази, яка акумулює найновіші міграційні дослідження і стане основою для подальшого налагодження системного зв'язку між міграціологами, урядовцями та журналістами, які впливають на формування суспільних міграційних дискурсів та міграційної політики України. Створення такої бази даних сприятиме також якісному, фаховому інформуванню профільних інституцій, органів влади України та ЄС, відповідальних за прийняття рішень у сфері міграційної політики.

Лілія Жук, заступник начальника Науково-дослідної частини НУ «Львівська політехніка», відкрила презентацію та зазначила, що розвиток наукової складової є одним з пріоритетних напрямів роботи Політехніки, тому реалізація цього Проекту є надзвичайно важливою для університету: «Щороку ми реалізуємо багато дослідницьких проектів за фінансової підтримки міжнародних фондів з більш, як 100 країн світу. Партнерами цих проектів є ВНЗ з цілої України, тому ми раді розвивати цю співпрацю й надалі». Крім того, було наголошено на актуальності тематики Міграційної наукової платформи, оскільки Україна займає перші місця у рейтингах країн-донорів міжнародних мігрантів серед країн Центрально-Східної Європи, а також стоїть перед серйозними загрозами нерегульованої інтелектуальної міграції.

Ірина Ключковська зазначила, що «Цей онлайн-ресурс є відкритою системою, яку ми вибудовуємо. Слушне зауваження чи пропозиція можуть стати тією точкою біфуркації, яка здатна змінити і вплинути на зміст та структуру того, чим ми будемо займатися в рамках цього Проекту. Тому для нас є важлива кожна думка і міркування учасників презентації. Питання міграції – це мультиаспектне питання, яке вимагає спільної роботи фахівців з різних галузей».

Учасники Презентації через скайп-зв'язок поспілкувалися з Дмитром Шульгою, директором Європейської програми Міжнародного фонду «Відродження». Пан Шульга зауважив, що Фонд «Відродження» підтримав цей проект, оскільки переконаний, що Міграційна платформа дасть можливість вивести дискурс міграції на якісно новий, вищий рівень, призведе до активнішої консолідації зусиль міграціологів у дослідженні феномену міграції, поставить міграційну політику та рівень обговорення питань міграції на вищий щабель. Крім того, пан Шульга наголосив, що «Цей ресурс житиме тоді, коли він буде активно використовуватися, до нього будуть долучатися фахівці не лише з України, але й з-за кордону, і таким чином будуть розвивати саме наукове середовище – удосконалювати інфраструктуру міграційних досліджень».

Академічну спільноту Львівської політехніки на Презентації представляли Ярина Турчин, д.політ.н., проф., директор ІГСН, завідувач кафедри політології та міжнародних відносин НУ «Львівська політехніка», Василь Гулай, д.політ.н., доц., в.о. завідувача кафедри міжнародної інформації НУ «Львівська політехніка», Лариса Климаська к.філос.н., доц., завідувач кафедри соціології та соціальної роботи НУ «Львівська політехніка», а також студенти та аспіранти університету. До обговорення долучилися фахівці з питань міграції з Інституту регіональних досліджень НАН України, Інституту народознавства НАН України, Львівського національного університету ім. І. Франка, Львівського інституту економіки та туризму.

Про важливість Проекту говорив Григорій Селещук, Голова Комісії УГКЦ у справах мігрантів: «Стратегічна мета проекту полягає у докорінній зміні місця міграції, а також в усвідомленні цього місця у житті України, її суспільному та економічному розвитку. У перспективі Платформа могла б стати осердям для великих дослідницьких проектів, зокрема й на корпоративній основі. До цієї Платформи могли б долучатися різні інститути, для них відкрилася б можливість скоординувати, розподіляти тематичні напрями досліджень між собою, а результати досліджень, відповідно, корелювали б один з одним, дозволяли б побудувати об'єктивну картину того, яким чином потрібно розвивати міграційну політику в Україні».

Для Ігоря Маркова, керівника Відділу соціальної антропології Інституту народознавства НАН України, новостворена Платформа – «appointment» – українська позиція в океані глобальних міграційних відносин та досліджень, яка, з поміж усього іншого, повинна стати українським тезаурусом у науковій міграціології. «Сучасні міграції досліджуються в основному через спільноти, які мають глобальний вигляд (горизонтальні комунікації вчених, дослідників, міграціологів та експертів зі справ міграції). Без українського позначення у цьому науковому світі не можливо розвиватися, вбираючи у себе наукові досягнення, інтелектуальні вартості цього світу, зокрема у дослідженні міграції».

Окрім міркувань партнерів проекту, важливою була думка експерта Уляни Садової, д.е.н., проф., завідувача відділу Інституту регіональних досліджень НАН України. «Трансакційні витрати, з якими стикаються наші мігранти, коли перетинають кордон, зникають завдяки таким Проектам. Презентована Платформа потрібна для того, щоб єднати їхні потреби з нашими можливостями», – зауважила вона. Уляна Садова зацентувала увагу на розвитку подальшої співпраці, а також на першочергових завданнях, які повинні стояти сьогодні на порядку денному. Це, з-поміж інших, новий перепис населення, що може стати новим витком міграційної тематики. Крім того, пані Садова висловила ідею відкриття спеціальних кафедр в українських ВНЗ: «Дуже добре, якби факультет міграціології з'явився саме у Львівській політехніці».

Учасники презентації із зацікавленням сприйняли інформацію Світлани Одинець, координатора Проекту, м.н.с. відділу соціальної антропології Інституту народознавства НАН України про те, кому і для чого потрібна Міграційна платформа, як структурований ресурс та яким чином він працює. Пані Світлана окреслила основну суть Проекту, яка зводиться до створення он-лайн бази основних наукових досліджень з питань української трудової міграції, формування «перехресних стежок» міграціологів, урядовців та експертів, а також «перезавантаження» міграційних публічних дискурсів – творення нової міграційної політики. Відповідно, цільовою аудиторією Платформи координатор назвала не лише академічний сектор, але й громадський (урядовці, активісти, експерти) та публічний (засоби масової інформації) сектори, а векторами впливу: інституціоналізація дослідницького поля, розширення горизонтальних соціальних мереж науковців та підвищення ефективності прийняття урядових рішень.

Науковий співробітник МІОКу, зареєстрований дослідник Платформи Оксана П'ятковська, звернула увагу присутніх на важливу роль цього ресурсу як засобу вдосконалення українських дослідників у написанні наукових праць: «Представляючи закордонні публікації, ми хотіли задати певну планку для наших науковців, поставити для них певний рівень для того, щоб вони могли стати конкурентоспроможними фахівцями на глобальному науковому рівні міграціології».

Насамкінець, Ірина Ключковська висловила сподівання, що Платформа стане не лише доброю джерельною базою для фахівців, які займаються питаннями міграції, але й майданчиком для спілкування науковців. Водночас, пані Ключковська анонсувала проведення МІОКом Міжнародної конференції «Brain Drain – Brain Gain: світовий контекст та українські реалії», яка покликана поставити на обговорення одну з найбільш актуальних проблем сучасної міграціології – відтік інтелекту та механізми отримання переваг від цього феномену в сучасних умовах глобалізації.

Презентація дослідження міграційних настроїв серед студентів Львова

18 грудня у Міжнародний день мігранта МІОК презентував результати соціологічного дослідження міграційних настроїв серед студентів ВНЗ Львова, а саме Національного університету «Львівська політехніка», Львівського національного університету ім. І. Франка, Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, Львівського національного аграрного університету, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького.

Дослідження проведено у рамках реалізації Регіональної програми співпраці із закордонними українцями, трудовими мігрантами та реемігрантами на 2013 – 2015 роки. Презентація відбулася у Львівській обласній державній адміністрації за участю Народного депутата України Оксани Юринець, представників університетів, які взяли участь у дослідженні, науковців, представників громадських організацій, органів державної виконавчої влади, зокрема Віталія Горбатенка, голови Департаменту міжнародного співробітництва та туризму ЛОДА, а також представників органів місцевого самоврядування, зокрема Павла Хобзея, депутата Львівської обласної ради.

Результати проведеного дослідження викликали великий інтерес серед усіх учасників презентації та сприяли жвавій дискусії.

МІОК планує провести такі дослідження не лише серед студентів ВНЗ Львова, але й Центральної та Східної України та на основі аналізу їхніх результатів розробити рекомендації до органів державної влади.

Науковий семінар «Governing Irregular Migration: Balkans and Eastern Europe to EU migration system»

30 травня Оксана П'ятковська, науковий співробітник Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка», взяла участь у роботі наукового семінару «Governing Irregular Migration: Balkans and Eastern Europe to EU migration system» («Управління нерегульованою міграцією: Балкани та країни Східної Європи до міграційної системи ЄС») у м. Афіни, Греція. Організатором семінару виступив Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (ELIAMEP) – незалежний науково-дослідний інститут, робота якого спрямована на вивчення політичних проблем у сфері Європейської інтеграції та міжнародних відносин (Греція).

Проведення семінару відбувалося у рамках реалізації дослідницької програми «Governing Irregular Migration: States, Actors and Intermediaries» (IRMA), яка охоплює Грецію та три основні країни походження мігрантів: Україну, Грузію та Албанію. Мета – представлення попередніх результатів дослідження та обговорення основних висновків. Окрім дослідницької групи з Греції, до участі у семінарі було запрошено експертів-міграціологів з України, Албанії, Грузії та Великобританії, які займаються вивченням проблем міжнародної трудової міграції, і які могли надати фахову критичну оцінку попереднім результатам проекту. Дебати експертів та їхня точка зору врахована при подальшому аналізі.

У ході дискусій дослідниця П'ятковська представила своє розуміння інтеграції України в міграційну систему ЄС, виявила особливості української трудової міграції до Греції та проаналізувала вплив сформованості міграційної системи з окремими країнами ЄС на можливі міграційні потоки з України при умовах збереження існуючих трендів та макроекономічних параметрів. Також провела порівняльний аналіз української трудової міграції до Греції та інших країн ЄС. Основні висновки п. Оксани корелювали з висновками фахівців ELIAMEP.

Зустріч з Головою Представництва MOM в Україні

28 січня у Міжнародному інституті і освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» відбулася зустріч працівників Інституту з головою Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні Манфредом Профазі та його помічником Анастасією Винниченко.

У ході зустрічі було обговорено низку важливих проблем у сфері міжнародної міграції та української діаспори, знайдено точки дотику спільних інтересів MOM та МІОК, а також досягнуто домовленості про подальші спільні заходи. Ірина Ключковська зазначила, що сьогодні питання української діаспори нерозривно пов'язані з міграційними процесами, оскільки українські трудові мігранти починають формувати нові моделі інтеграції у чужоземне середовище, формуючи при цьому нові діаспорні інституційні структури та впливаючи на політику країн перебування. Директор коротко розповіла представникам MOM про діяльність Інституту, охарактеризувала основні цілі, які вдалося досягнути у рамках уже реалізованих проєктів, та про завдання, які ставить перед собою МІОК сьогодні. «Незважаючи на те, що трудова міграція 90-х рр. уже вичерпалася, ми стоїмо перед загрозою формування нової хвилі української еміграції – інтелектуальною еміграцією молодих фахівців, – наголосила вона, – і тому у процесі розробки механізмів регулювання міграційних процесів в Україні сьогодні необхідно здійснювати певні кроки на випередження, щоб не втратити людський капітал, а повернути його для розвитку України. Поінформувала представників MOM про плани МІОКу щодо проведення дослідження потенційної еміграції серед студентів, а також заплановану конференцію «Brain Drain – Brain Gain: світовий досвід та українські реалії».

Пан Профазі погодився, що питання інтелектуальної еміграції є надзвичайно актуальними в умовах трансформації міграційних процесів не лише в Україні, а й світі загалом, а також підкреслив, що дослідження міграції поряд з питаннями діаспори є сьогодні на порядку денному MOM. Підсумовуючи, пан Профазі зазначив, що «MOM покликаний поліпшити розуміння можливостей та проблем міграції в українському контексті. Максимальне використання можливостей, зумовлених міграцією, та зведення до мінімуму проблем, пов'язаних з міграційними процесами, є керівними принципами всіх заходів і програм, які проводить і у яких бере участь Представництво». Крім того, було досягнуто домовленості про презентацію діяльності MOMу в Національному університеті «Львівська політехніка».

Анастасія Винниченко коротко розповіла про початок роботи MOM над проєктом, який має на меті надання підтримки українському Уряду в розробці політики щодо ефективного використання потенціалу міграції для розвитку шляхом підвищення обізнаності ключових міністерств і відомств щодо походження, використання та впливу грошових переказів, що

направляються в Україну, дослідження фінансової поведінки мігрантів та їхніх домогосподарств, а також оцінки комплексного впливу міграції на соціально-економічний розвиток країни. МІОК отримав запрошення долучитися до реалізації цього проекту, зокрема в частині проведення наукових досліджень.

На завершення зустрічі Ірина Ключковська подякувала Манфреду Профазі за візит та висловила сподівання, що започаткована співпраця Інституту з МОМ буде надалі розвиватися та поглиблюватися.

Коротка довідка

МОМ була заснована у 1951 р. і тісно співпрацює з урядами, міжурядовими та неурядовими партнерами для сприяння гуманній та впорядкованій міграції для загального блага. До її складу входять 151 країн-членів та 12 країн зі статусом спостерігачів. МОМ має представництва у понад 100 країнах світу.

МОМ має аналогічні привілеї та імунітети, що їх мають спеціалізовані установи ООН, незважаючи на те, що ця організація не є Агентством системи ООН, однак є членом Представницької Групи ООН в Україні.

Представництво МОМ в Україні почало працювати у 1996 р., коли Україна отримала статус країни-спостерігача в Організації. З 2002 р. Україна отримала статус країни-члена МОМ після ратифікації Урядом відповідної угоди.

Представництво МОМ в Україні продовжує протидіяти торгівлі людьми, надавати допомогу Уряду у протидії нерегульованій міграції та покращенні його системи управління міграційними процесами. МОМ долучається до вивчення каналів стимулювання легальних каналів працевлаштування українських трудових мігрантів, використання потенціалу міграції для розвитку країни, бере участь у програмах інтеграції етнічних меншин та протидії ксенофобії.

Протягом 17 років діяльності в Україні МОМ надала допомогу більш ніж 300 тис. громадянам України та інших держав, потенційним мігрантам, постраждалим від торгівлі людьми та ін.

Зустріч з Юрієм Чопиком

14 лютого у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою відбулася зустріч із Головою асоціації «Українська Громада Іспанії за права, честь і гідність Українців», очільником Комісії допомоги українцям за кордоном Світового Конгресу Українців Юрієм Чопиком.

У рамках зустрічі вкотре вдалося висвітлити широкий спектр проблем, з якими доводиться жити українцям за кордоном, зокрема в Іспанії. Крім того, було розглянуто питання співпричетності – відповідальності України за долі своїх громадян, вимушених працювати за кордоном. Впродовж останнього часу багато дечого змінилось, однак життя української діаспори в Іспанії залишається таким же непростим, як і раніше. Хвиля іспанської кризи сповна зачепила іспанців, а тим паче важко переживають економічну нестабільність українські заробітчани. Про це пан Юрій розповідає на власному прикладі. «Півтора року я не працював, зачепився на один місяць, однак мене були змушені звільнити. Найголовніше зараз – знайти нове робоче місце», – ділиться Юрій Чопик.

Важким ударом для української діаспори в Іспанії стало закриття Іспано-українського культурного центру, урочисто відкритого в Мадриді 8 грудня 2008 року. Причина – брак фінансування. За 4 роки діяльності, – розповідає голова організації українців Іспанії, – до Центру звернулося більше 50-ти тисяч відвідувачів 93-х національностей. «Двоповерхове приміщення Центру займало 500 квадратних метрів. Там проводилися навчальні класи, надавалася інформаційна, соціально-правова допомога українським громадянам, відбувалися різноманітні культурні заходи. Було обладнано комп'ютерний зал. За допомогою МІОКу та інших жертвовних людей ми створили чудову бібліотеку», – згадує пан Юрій.

Асоціація «Українська Громада Іспанії за права, честь і гідність українців» попри усі труднощі продовжує роботу, спрямовану на підтримку українських заробітчан, особливо – в освітньому напрямі. Так, шкільництво вже переросло етап зародження: зараз в Іспанії є школи, в яких навчається по сто-двісті, а то й більше дітей. Проте, українські навчальні заклади за кордоном досі потребують допомоги з боку України.

Важливу нішу в діяльності Асоціації займають заходи, присвячені позиціонуванню України в Іспанії, тобто, культурний напрям. «Ми започаткували фестиваль молодих та юних талантів «Діти з далеких країв». На сьогодні проведено два фестивалі, на жаль, поки що фінансові умови не дозволяють провести третій», – визнає Юрій Чопик. Загалом, усі культурні заходи, організовані Асоціацією, а їх за час діяльності було дуже багато, проведені без будь-якої допомоги офіційних державних структур України.

Повертаючись до однієї з розмовних ліній минулої зустрічі – стимулювання зацікавленості та бажання України допомагати українським заробітчанами – пан Юрій наголосив, що досі основними і чи не єдиними речниками української громади за кордоном є МІОК та СКУ. Іншими словами, якихось суттєвих зрушень в усвідомленні важливості висвітлення питань заробітчання українськими виданнями досі не відбулося.

Розповідаючи про сьогоднішню діяльність громадських організацій українців в Іспанії, Юрій Чопик зацентрував увагу на їхній кількості, яка не трансформується у якість. «Почалася остання платформа творення українських організацій. Але вони дрібні – по 10-40 осіб. Таким чином, важко прослідковується яка-небудь підпорядкованість, що не робить нас єдино сильними», – констатував український заробітчанин в Іспанії.

Насамкінець, Юрій Чопик зауважив, що спільна діяльність українських організацій за кордоном, співпраця з МІОКом, СКУ та іншими організаціями – все це є початком і наслідком значних результатів: наприклад того, що в липні 2013 року відбулося парламентське слухання «Українська трудова міграція: стан, проблеми та шляхи їх вирішення». Тоді ж ініційовано прискорення розгляду проекту Закону «Про зовнішню трудову міграцію» тощо. Юрій Чопик тепло відгукнувся про співпрацю з Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою, зазначивши, що впевнений у її подальшому розвитку: «МІОК не лише допомагає нам, але й закладає ґрунт для роботи потужних інституцій в Україні. Ця праця веде до переорієнтації, зміни світогляду людей, які можливо самі й не задумалися б про ті негаразди, з якими щодня зустрічаються українці за кордоном».

Книга МІОК подарунок для Папи

За інформацією Департаменту УГКЦ, під час зустрічі зі Святішим Отцем Франциском 9 жовтня Блаженніший Святослав Шевчук подарував йому книжку «Діти емігрантів про себе», створену Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою у рамках однойменного проекту.

До видання увійшли листи дітей до своїх батьків, які виїхали за кордон у пошуках роботи. На її сторінках б'ють дітей, історії про їх життєві та дитячі роздуми. Листи дітей українських емігрантів, що увійшли до книги, перекладені італійською мовою. Книгу вручив Папі Блаженніший Святослав Шевчук.

Перебуваючи у Ватикані для участі в Папському синоді на тему сім'ї, Блаженніший Святослав у такий спосіб вирішив пригадати також проблему виховання та душпастирства дітей іммігрантів. Відомо, що українці, 80 відсотків з яких жінки, є п'ятою за кількістю етнічною спільнотою серед іммігрантів Італії.

Видання вийшло у світ італійською мовою у видавництві Фундації «Мігрантес» з ініціативи о. Марка Семегена, пасторального координатора для українців греко-католиків Італії. «Ця книга спонукає Церкву до душпастирської праці з дітьми іммігрантів та є справжнім викликом для Церкви», – переконаний монсенсьйор Жан-Карло Перего, директор Фундації «Мігрантес» Єпископської Конференції Італії.

За матеріалами: Департаменту інформації УГКЦ

Проект «Відкриймо для України українську діаспору»

Реалізація цього проекту здійснюється шляхом: презентацій діяльності українських громад зарубіжжя, книжкової та мистецької продукції; проведення літературно-мистецьких міжнародних конкурсів, круглих столів, виставок, зустрічей, творчих вечорів, академій; висвітлення діяльності українських громад у засобах масової інформації; налагодження контактів держави з діаспорою на рівні громадських, державних та бізнесових структур в Україні та поза нею; вивчення потреб українських громад для цілеспрямованої допомоги у їхній діяльності.

Богдан Гаврилишин – приклад для молоді, гордість для країни

Переповнена актова зала І-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» 24 жовтня стоячи вітала Богдана Гаврилишина – визначну особистість, радника першого президента України, голів урядів та очільників Верховної Ради, мецената, громадського діяча, визначного теоретика сучасності в галузі економіки, дійсного члена Римського клубу, почесного доктора багатьох університетів України та світу, голову Наглядової Ради Міжнародного інституту менеджменту МІМ-Київ і «Благодійного Фонду Богдана Гаврилишина» та просто надзвичайно сильну духом людину. Зустріч з відомим у цілому світі українцем організував Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, який має свою власну історію співпраці з Богданом Гаврилишином.

Поважного гостя привітала директор Міжнародного інституту освіти культури та зв'язків з діаспорою Ірина Ключковська. Вона зазначила : «Нам важливо показати молоді історію особистого успіху українця і вселити віру в те, що кожен з нас може піднятися на вершину людської діяльності, якщо в основі лежатимуть праця і знання».

Ректор Національного університету «Львівська політехніка» Юрій Бобало відзначив стійкість і незламність, незважаючи на важкий і непересічний життєвий шлях Богдана Гаврилишина, його патріотизм і вміння завжди йти в ногу з часом. А також наголосив: «Ця зустріч для нашого університету є справді непересічною, адже до нас завітав один з найвизначніших українців у світі. Студенти мають змогу поспілкуватися з визначною людиною, яка досягла численних успіхів завдяки незламному духові, наполегливій роботі над собою, постійним удосконаленням своїх знань. Це чудовий приклад для вас, студентів, як не боятися перешкод, наполегливо і цілеспрямовано будувати кар'єру, здобувати нові знання і втілювати їх на практиці на благо України.»

Як широкого патріота, Богдана Дмитровича завжди турбувала доля Батьківщини і зараз він стверджує, що попри складну політичну ситуацію, потенціал України величезний. Ми маємо всі природні ресурси, багато добрих і розумних людей. «Знаючи світ, можна із впевненістю сказати, що ми є винятково талановитий народ. Та, на жаль, стан України жахливий. Зараз нам потрібне тотальне реформування всього: і політичної структури, і економічної системи, треба міняти статус країни та структуру Верховної Ради, потрібно реформувати судову та освітню системи, конституцію... І все це має зробити молодь – нова генерація з відмінним поглядом на світ та здоровою системою цінностей.»

Роздутий апарат держуправління гальмує розвиток України. Він стверджує, що в ЄС прийняття вкрай важливих рішень можуть гальмувати окремі держави, що мають право вето. Тому нам потрібно у своєму розвитку покладатися, перш за все, на власні сили, а не розраховувати на допомогу Заходу.

Як приклад добре розвинутих та прогресивних країн Богдан Дмитрович вказує на Австрію, Німеччину, Швецію, Швейцарію, Норвегію та Польщу. Це країни, для яких характерне гармонійне поєднання політичної свободи (йдеться передусім про прозорість і відкритість влади), певний рівень економічного добробуту для всього населення, соціальна справедливість, зокрема, у сферах освіти, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення, турбота про збереження оточуючого природного середовища.

Вивчення досвіду цих країн для глибокої трансформації усіх сфер життя в Україні є метою діяльності створеного Богданом Гаврилишином наприкінці 2012 року благодійного Фонду «Молодь змінить Україну». Промовець підкреслив, що він не є головою цього Фонду: «Моя роль – давати молоді натхнення, спонукати її мріяти високо і відважно». До такого ж рівня повинна прагнути Україна. І, змінюючи Україну, ми будемо міняти світ, бо він також в жахливому стані. Після Євромайдану, який подав світові дивовижні приклади самоорганізації громадянського суспільства, Україна, на думку гостя, може відігравати у світі велику цивілізаційну роль: «Ми маємо полікувати цей хворий світ»

«Передумови ефективності економіки та прогресивної країни – не територія, не природні багатства, не кількість населення, а гармонія цінностей, структури влади і економічної системи.»

Голова Ради молодих вчених Львівської політехніки Оксана Юринець, для якої Богдан Гаврилишин ще у студентські роки був прикладом, із неприхованим захопленням сказала:

«Коли Сковорода сказав, що Бог – це фонтан і всіх наповняє, і хто з якою посудиною прийде, стільки він і візьме. Оце приклад людини, яка прийшла і взяла стільки, скільки могла собі взяти. І тому це приклад для нас, як ми маємо вчитися жити, як ми маємо бути тими людьми, яких будуть поважати у всьому світі».

На зустрічі Богдана Дмитровича супроводжувала Ольга Мелих – керівник Асоціації учасників програми “Молодь змінить Україну”. Пані Оля розповіла присутнім про сам проект, умови участі в ньому та результати роботи перших учасників. Головною ідеєю проекту є формувати групи молодих українців, які їдуть за кордон вивчати успішний досвід країн, і, повертаючись, втілюють його в Україні. Серед успішних Ольга Мелих назвала команди, учасники яких після відвідин інших країн почали працювати над проектами “Асоціація велосипедистів Києва” та проекту, який займається ефективним використанням електроенергії “Greencubator”.

Наприкінці зустрічі Богдан Гаврилишин щиро побажав молоді: «Мрійте! Мрійте буйно, мрійте відважно, мрійте високо! Кожна людина може навчитись будь-чому, а тому не опускайте рук. Працюйте наполегливо і прагніть до кращого!» Богдан Гаврилишин подарував викладачам і студентам Львівської політехніки цілий стос своїх останніх книг під назвою «Залишаюсь українцем» та «До ефективних суспільств. Дороговкази в майбутнє».

Зі сцени наставник молоді сховався під гучні оплески своїх шанувальників, котрі, натхненні настановами авторитетної людини, ще довго пам'ятатимуть його слова і, сподіваємось, будуть дотримуватись вказівок Богдана Дмитровича.

Круглий стіл щодо життя українських діаспорян в Канаді

9 квітня у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою відбувся Круглий стіл за участі професора з Канади, доктора філософії, директора Центру канадознавства Національного університету «Острозька академія» Валерія Полковського та працівників Інституту.

У ході Круглого столу було обговорено широке коло питань, серед яких освіта, особливості діяльності українських організацій в Канаді, дипломатичні відносини між Україною та Канадою і шляхи їх вдосконалення, політично-економічна ситуація, що склалася в Україні, та вплив Канади на зупинення воєнної агресії Росії проти України.

Валерій Полковський висловив переконання, що помилкою української сторони є відсутність фінансування українських проектів в Канаді. Разом з тим, відчувається недостатнє лобювання інтересів України як на рівні провінцій, так і на найвищих рівнях управління в Канаді. «Воно представлене окремими людьми. Зокрема, це сенатор Рейнел Андрейчук, депутат парламенту Канади від Ліберальної партії Христя Фріланд», – розповів професор Полковський.

Щодо українського уряду, то йому не вистачає прагматичності у налагодженні дипломатичних зв'язків з Канадою. На сьогодні до порядку денного України важливо включити розроблення спеціальної стратегії по Канаді на рівні Міністерства закордонних справ. Саме це допоможе сформувати більш стабільні, стійкі взаємозв'язки з Канадою. Ця стратегія, зазначив професор Полковський, ймовірно, найперше повинна проходити лінією студентства.

Канада – структурована країна. У неї є запит на молодь, на робочу силу з подальшою можливістю професійного росту. «Кількість вищих навчальних закладів в Україні збільшилася до дев'ятисот. Багато студентів закінчують навчання, але можливостей розвитку в них мало, на відміну від канадського студента», – розповів пан Полковський та додав, що добре знає і українського і канадського студента. Канадський, поділився він, менше цікавиться шириною вивчення дисциплін і більше тим, за допомогою чого він зароблятиме гроші. «Цю тенденцію перехоплюють і українські студенти», – розповів Валерій Полковський.

Як зазначив пан Полковський, в Канаді проживає одна з найчисленніших українських діаспор, яка налічує 1 млн. 300 тис. українців. Оцінюючи роль української діаспори у лобюванні інтересів, наш гість окремо говорив про Павла Грода та його вплив на формування зовнішньої політики Канади.

Для довідки: Павло Грод -український громадський діяч Канади. Член юридичного товариства Верхньої Канади, бакалавр політичних наук, бакалавр права, магістр ділового адміністрування.

У 2007 році обраний Президентом Конгресу Українців Канади. За час перебування на посаді Президента Конгресу домігся визначення стосунків з Україною та урядом Канади як одного із пріоритетних напрямів зовнішньої політики.

Проводив успішні перемовини щодо визнання перших операцій національного інтернування в Канаді та добився заснування канадським урядом фонду в 10 мільйонів доларів. Брав участь у робочій групі щодо визнання у Канаді Голодомору геноцидом українського народу. Генеральний директор Rodan Energy – однієї з провідних компаній Канади в царині інтелектуальних систем., співголова Місії спостереження за виборами в Україні. У березні 2013 року за версією оттавського видання Embassy Magazine названий серед 80-ти осіб, які мають вплив на зовнішню політику Канади).

Щодо українських організацій в Канаді, то, на думку Полковського, відчувається своєрідна інертність їх існування. «Вони існують, але не наповнені суттю. Залучати молодь таким чином важко, оскільки молоді люди сьогодні є прагматичними – їм потрібна визначеність і розуміння того, чим конкретно займається організація», – розповів Валерій Полковський. Таким чином, сьогодні можна говорити про певну розірваність поколінь українських діаспорян.

У ході Круглого столу також було обговорено тему висвітлення та сприйняття подій в Україні канадськими ЗМІ, зокрема в Криму. «Публікації українською мовою часом є емоційними, інформаційно зміщеними, не зовсім чіткими. Канадські журналісти подають інформацію більш статистично і у ширшому контексті – вони часто висвітлюють закулісні моменти, що стосуються Великої сімки», – сказав гість МІОКУ.

Валерій Полковський нагадав, що Канада відіграла одну з ключових ролей у зупиненні російського агресора: «Поштовхом такого різкого протистояння росіянам – це визнали британські, канадські та інші ЗМІ, був прем'єр-міністр Канади Стивен Гарпер. Саме він першим звинуватив Німеччину, Британію, Францію у тому, що вони недостатньо протистоять агресору».

На завершення дискусії учасники узгодили можливості подальшої співпраці. Адже, як було зазначено, пропагування здобутків української діаспори, зокрема в Канаді, а також

комунікація особистісна та на рівні організацій між Канадою та Україною сприяють зміцненню іміджу всієї України, популяризації української культури та мови у світі.

Довідка:

Валерій Полковський народився на Рівненщині. У 1979 році закінчив Львівський університет. З 1996 р. проживає у Канаді. Проходив стажувався в Единбурзькому та Альбертському університетах (Канада). Сьогодні – директор Центру канадознавства Національного університету «Острозька академія», президент компанії «Східноєвропейські можливості» (м. Сейнт-Альберт, Канада), доктор філософії (2003 р., Альбертський університет, спеціалізація – сучасні мови та культурологічні дослідження). Сертифікований перекладач Асоціації перекладачів Альберти та Канадської ради перекладачів і термінологів. Автор понад 250 публікацій, постійний автор українських часописів, його статті та рецензії друкуються у провідних західних журналах.

Зустріч з членом Дирекції Конгресу Українців Канади

2 вересня гостем МІОКу був Сергій Касянчук, член Дирекції Конгресу Українців Канади.

Сергій Касянчук для Інституту – особлива людина, яку працівники називають хресним батьком МІОКу. Він був одним із перших, хто підтримав діяльність нашої установи, увійшовши до організаційного комітету I Міжнародної науково-практичної конференції «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті» (2006 р.) та виголосив доповідь на пленарному засіданні. З цього часу Сергій Касянчук є не лише великим приятелем Інституту, але лобістом наших інтересів серед українських громад Канади.

На зустрічі було обговорено результати Річних Нарад Світового Конгресу Українців, зокрема, механізми реалізації проектної пропозиції Віртуального музею Світового Українства «Український Всесвіт», яку було представлено працівниками МІОКу на засіданнях СКУ (29 -31 серпня 2014 р.) у Києві.

Окремо у ході розмови було порушено питання дієвої допомоги, яку надає українська спільнота Канади українському війську, Національній Гвардії, українським шпиталям та медикам України.

На зустрічі Ірина Ключковська зазначила, що Львівська політехніка та особисто Ректор професор Юрій Бобало були і залишаються партнерами Світового Конгресу Українців, про що свідчать успішно проведені заходи СКУ у стінах Львівської політехніки та участь очільників СКУ у Конгресах, конференціях та презентаціях, які організовує Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою.

Ірина Ключковська також повідомила, що на зустріч з академічною громадою Львівської політехніки запрошено Євгена Чолія, Президента Світового Конгресу Українців та Павла Грода,– Президента Конгресу Українців Канади. Павло Грод за рейтингом видання «Embassy Magazine» and «Hill Times Power and Influence» посів 21- місце серед 100 осіб , які мають вплив на глобальне майбутнє Канади. Журнал заявив, що до тих, хто є у цьому списку «як правило, прислуховується уряд, і ці люди реально формують політику, а не тільки говорять про це; люди, чий вплив проявляється через результати, а не через найгучніші голоси».

У підсумку обидві сторони висловили бажання до співпраці та упевненість у її результатах.

У розмові взяли участь працівники Інституту, зокрема Марія Галік (заступник директора) та Андрій Яців (молодший науковий співробітник).

Участь працівників МІОКУ у роботі річних нарад Світового Конгресу Українців

Цього року Річні наради СКУ відбулися у столиці України у приміщенні Національного університету ім. Тараса Шевченка.

Як зазначив Президент СКУ Євген Чолій, обравши місцем проведення нарад м. Київ, українська світова спільнота у такий спосіб засвідчує свою підтримку Україні у цей надскладний для нашої держави час.

На цій важливій події Національний університет «Львівська політехніка» і Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою представляла Ірина Ключковська, директор МІОКУ та Андрій Яців, науковий співробітник Інституту. Слід зазначити, що МІОК був єдиною організацією України, яка була удостоєна честі взяти участь у роботі нарад, вітати від імені Львівської політехніки та МІОКУ представників Світового Українства. Виявом високої оцінки діяльності МІОКУ стало нагородження Ірини Ключковської статуеткою Княгині Ольги, запрошення до офіційних вітань та презентації проекту Інституту «Віртуальний музей Світового Українства «Український Всесвіт».

Гостей, які приїхали з усіх континентів світу, вітали Блаженніший Святослав та Його Святість Філарет. Тепло сприйняли делегати нарад вітання від Президента України Петра Порошенка. З зацікавленням учасники цієї події слухали виступи Міністра молоді та спорту України Дмитра Булатова, заступника Міністра Оборони Ігоря Кабаненка, першого заступника Міністра Закордонних справ Данила Лубківського, відомого економіста та мецената Богдана Гаврилишина, Голову Світової Федерації Українських Жіночих Організацій Орісю Сушко.

На офіційній частині учасники Річних нарад заслухали звіт Президента СКУ Євгена Чолія та звіт Директора СКУ з гуманітарних ініціатив Уляни Струк про діяльність Світового Конгресу Українців за минулий рік, у яких узагальнено величезну роботу, проведену українськими громадами, спрямовану на підтримку Євромайдану, Українського війська, а також лобювання інтересів нашої держави у країнах проживання. Особливо тепло учасники сприйняли інформацію про успішну реалізацію проекту «Захист патріотів», який здійснюється СКУ спільно з Міністерством оборони України.

Окрім обговорення статутних та процедурних питань, представники Світового Українства взяли участь у роботі круглих столів, а саме «Ситуація в Україні – досягнення і виклики», «Світова українська спільнота у захисті та цілісності України», «Поширення інформації про Україну в ЗМІ та соціальних мережах» і «Розбудова Світового Українства».

Серед основних доповідачів з боку України були Данило Лубківський, Юрій Луценко, Шеф-редактор новин 5-го каналу Володимир Мжельський та інші.

У ході дискусій було окреслено ряд завдань, які стають перед СКУ, зокрема висвітлення правдивої інформації про події в Україні у зв'язку з інформаційними війнами,

які веде Російська Федерація, а також необхідність тиску на уряди та законодавчі органи влади у країнах проживання.

Важливою подією у роботі Річних нарад стало відкриття Офіційного представництва СКУ у Києві.

Презентація проекту МІОКу на річних нарадах Світового Конгресу Українців

На запрошення Євгена Чолія, Президента Світового Конгресу Українців, Ірина Ключковська, директор МІОКу та науковий співробітник Андрій Яців, представили для міжнародної української спільноти проект Інституту «Віртуальний музей Світового Українства «Український Всесвіт»».

Відповідно до своєї місії, проект «Український Всесвіт» покликаний сприяти консолідації та розбудові Світового Українства, а також інтеграції здобутків Світового Українства у сучасний науковий, культурний, медійний простір України та сучасного світу, використовуючи міжнародний досвід і новітні форми просвітницької роботи.

Для створення проекту Віртуального музею Світового Українства було проаналізовано сучасний міжнародний досвід створення музеїв діаспори, зокрема у таких країнах як Ізраїль, Канада та Вірменія, а також актуальні світові тенденції реалізації інноваційних проектів у ділянці віртуального музейництва.

Ідея, концепція та структура проекту, були підтримані Президентом СКУ, Радою директорів, а також делегатами Річних нарад.

За сприяння МІОКу у 2014 році вийшло друком третє видання довідника «Громадські організації українців Росії»

У Російській Федерації проживає найчисельніша частина української діаспори. За останні два десятиліття ми спостерігали процес становлення українських громад, їх утвердження і діяльність, спрямовану на збереження української ідентичності. Лише за умови внутрішньої єдності, вироблення спільної політики діяльності, визначення спільних пріоритетів, узгодженості дій, цілеспрямованої спільної праці можна розраховувати на успіх справи.

Можемо стверджувати, що за період формування й структурування українських організацій у Росії народилися інтелектуальні лідери не в суто формальному, а в реальному значенні цього поняття. Йдеться про генераторів «ідей», їх носіїв і трансляторів, про духовну аристократію, активний гурт людей, що веде перед у розвитку та пропагуванні суспільно-культурних цінностей громад, які вони очолюють.

До цієї когорти однозначно належать Людмила Мельник, – кандидат історичних наук, автор пропонованого для широкого загалу довідника «Громадські організації українців Росії» та Тарас Дудко, голова Регіональної громадської організації «Об'єднання українців «Провісник»».

Людмила Мельник – колишній секретар «Товариства української культури «Славутич», організатор і керівник Української недільної школи Культурного центру України в Москві, учасник багатьох конгресів, конференцій, форумів, з'їздів з питань діаспори. У полі зору її наукових досліджень – повернення із забуття маловідомих українських діячів, які проживали за межами своєї батьківщини, творили українську історію і культуру. Вона підготувала монографію та захистила дисертацію «Осип Бодянський. 200 років від дня народження», нагороджена медаллю «За досягнення в розвитку культури і мистецтва» Міністерства культури та туризму України. Людмила Мельник – упорядник трьох видань довідника «Українські громадські організації Росії» (2007, 2009, 2014 рр.).

Видання Довідника 2014 року фінансово підтримав Тарас Дудко, доктор медичних наук, член-кореспондент Російської академії природничих наук, академік Академії проблем безпеки, оборони і правопорядку, один із основоположників нового напрямку наркології, реабілітології, фундатор Довженківського літературно-художнього, науково-популярного альманаху «Провісник».

Довідник створено з метою консолідації українських громадських організацій, активізації спілкування, обміну інформацією та досвідом, координації діяльності. Враховуючи важливість видання Довідника, Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою долучився до його публікації.

Проект «Культура єднає»

Виставка картин і фотографій Рабіндраната Тагора

4 червня у Львівській політехніці відбувся перший захід у межах року Індії в Україні. Виставка картин та фото видатного індійського поета, філософа, письменника, актора та драматурга, художника, першого неєвропейського лауреата Нобелівської премії з літератури Рабіндраната Тагора – це один з кроків назустріч взаємопізнанню двох волелюбних народів – України та Індії.

Виставку організували Національний університет «Львівська політехніка», Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою разом з Центром Тагора при Східно-Європейському Інституті Розвитку в особі ініціатора створення Центру, індійської правозахисниці, перекладача та культуролога Мрідули Гош. Серед запрошених гостей – лауреати Шевченкової премії Ігор Калинець та Роман Лубківський, проректор з науково-педагогічної роботи НУ «Львівська політехніка» професор Дмитро Федасюк, голова Ради молодих вчених Львівської політехніки, депутат Львівської обласної ради Оксана Юринець, український журналіст, мандрівник та дослідник Данило Мокрик, дослідниця музичного мистецтва Індії Ольга Коломієць. Святкового тону заходу задав камерний оркестр «Поліфонія» Народного Дому «Просвіта».

З нагоди церемонії відкриття проекту «Де душа живе без страху...» прозвучали державний Гімн України та Гімн Індії, написаний на слова та музику Рабіндраната Тагора у виконанні самого автора.

«Я хотіла б, щоб зараз ми усі піднялися до висоти гір, – запропонувала Мрідула Гош присутнім, – звідки все видно і звідки ми відчуваємо хвилі океанів, переглядаємо,

переосмислюємо різні цінності життя. З висоти пташиного польоту, ви знаєте, усе добре видно...».

Розмаїття та глибину індійської культури гостям заходу демонстрували не лише на словах, але й наочно: постановник-режисер та перший виконавець індійського танцю в Україні Михайло Кривчук виконав декілька номерів класичного індійського танцю. З нагоди представлення світу творчості Рабіндраната Тагора хореографію танцю було покладено на вірші поета. Для кращого сприйняття танців Мрідула Гош зачитала кожен з віршів окремо.

Далі слово взяли запрошені гості. Рік Індії в Україні та заходи в рамках проекту – це також знайомство зі спільним для України та Індії майбутнім. Таке переконання висловив проректор Львівської політехніки професор Дмитро Федасюк, зазначивши, що «багатовекторна співпраця Львівської політехніки з освітніми інституціями Індії та інститутами громадянського суспільства у подальшому лише зміцнюватиметься».

У свою чергу голова Ради молодих вчених Львівської політехніки, депутат Львівської обласної ради Оксана Юринець, а нині депутат Верховної Ради, відмітила, що завдяки роботі МІОКу, і студенти, і викладачі можуть так, як сьогодні, під час пар, на хвилинку відірватись від навчання і почерпнути для себе щось зовсім нове.

Роман Лубківський у своєму виступі звернув увагу присутніх на знаменні моменти, котрі поєднують двох найвидатніших поетів України та Індії. «Цьогоріч ми відзначаємо 200 років від дня народження Шевченка. Тагор народився у 1861 році – це рік смерті Кобзаря. Коли Шевченко тільки почав свою боротьбу проти колоніального гніту Російської імперії, народжується Тагор, який продовжує цю боротьбу в іншому часі, просторі, вимірі...», – підсумував пан Роман Лубківський.

Український журналіст Данило Мокрик розповів про мандрівку Непалом. «Найбільше мене вразило те, що люди там посміхаються, вони привітні та дуже щирі», – зізнався Данило Мокрик. Журналіст поділився історією знайомства зі вчителем непальської мови, якого зустрів у місцевому автобусі дорогою в Катманду. «Посмішка – це здоров'я, щастя, життя. Хто багато посміхається, той довго живе», – такою була відповідь останнього на спостереження українського мандрівника щодо відкритості непальців. «В Україні зараз важко: у нас війна, українська економіка горить вогнем і спалює наші гроші у наших же кишнях. Але у нас є всі підстави для того, аби посміхатися», – переконаний український журналіст-мандрівник.

Дослідниця музичного мистецтва Індії Ольга Коломієць розповіла, що музика Рабіндраната Тагора – це тема безмежна, адже сам поет присвятив їй дуже багато: «Він писав пісні практично під час усього свого робочого життя і написав сотні пісень». Пані Ольга намагалася пролити світло на те, як багатогранне Тагорове «я», де пов'язані усі елементи, проявилось у музиці.

Директор МІОКу зазначила, що захід став продовженням осінньої зустрічі, коли відбулося перше знайомство Мрідули Гош з академічною громадою Львівської політехніки. «Пізнаючи культуру інших країн, ми взаємно збагачуємо себе. Тому бажаю нам всім ставати духовно багатшими, цікавішими один для одного. Наше взаємне пізнання додаватиме нам сил», – сказала Ірина Ключковська. На згадку про зустріч та плани на майбутнє директор МІОКу подарувала Мрідулі Гош книгу «Львів у графіці».

«Я бажаю вашій країні процвітання та миру» – завершила зустріч Мрідула Гош. І це бажання є об'єднавчим як для України, так і для Індії.

У межах проекту «Де душа живе без страху...» протягом трьох тижнів (з 4 до 30 червня) відбулося ряд програмних заходів, зокрема круглий стіл, екскурсії, зустрічі тощо.

Так, 5 червня 2014 року Мрідула Гош у рамках виставки провела відкриту зустріч для студентів, під час якої розповіла про глибини всеосяжної свободи та нескореності у творчості та житті Рабіндраната Тагора.

11 вересня в НУ «Львівська політехніка» відбулася презентація книги Лілі Хайд «Омріяний край». Цей захід, який відбувся у рамках XXI Форуму видавців у Львові, організував Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка».

Ірина Ключковська – відрекомендувала присутнім поважних гостей: авторку презентованої книги – Лілі Хайд, британську письменницю, журналістку, громадського адвоката в галузі охорони здоров'я; Марину Гримич – директора видавництва «Дуліби», котра з радістю погодилася видати українською мовою книгу «Омріяний край»; Ігоря Осташа – голову громадської ради видавництва «Дуліби» і Айше Умерову – дочку кримськотатарського політика, віце-прем'єра Уряду Криму, заступника голови Верховної Ради Криму, члена Меджлісу кримськотатарського народу Ільмі Умерова.

Вона зазначила, що презентація книги «Омріяний край» – особлива подія, дуже актуальна і знакова, адже книга, яка присвячена 70-річчю депортації татар, стала доступною українському читачеві саме у важкий 2014 рік, коли багатостраждальна пошматована Україна вкотре потерпає від наруги та всіляких утисків. Українцям сьогодні дуже близька тема депортації і страждань загалом. Зараз українському народові, як і кримським татарам у найважчі для них часи, хочеться омріяної Батьківщини. Лілі Хайд у своїй книзі розвинула глобальну тему, розповіла історію всіх, хто пройшов пекло депортації. Окрім цього, Ірина Ключковська назвала книгу «Омріяний край» пересторогою для всіх, особливо для політиків, тих, хто в силі зробити так, щоб депортація ніколи більше не повторилася.

Авторка книги Лілі Хайд поділилася з присутніми своїми неоднозначними відчуттями радості і суму стосовно збігу – появи на світ її книги українською мовою та тяжких українських реалій, до яких дуже дотичне все описане нею. Лілі, проживши десяток років в Україні, зізналася, що щиро полюбила наш край, особливо Крим і людей, які там проживають, і які стали її проводирями й натхненниками в написанні книги. Лілі Хайд висловила всім вдячність та побажала українцям і кримським татарам миру.

Далі з подяки МІОКУ за сумлінну працю, оцінену далеко поза межами України, розмову продовжила Марина Гримич. Як видавець, пані Марина з захопленням розповіла про переклад «Омріяного краю», відзначила, що попри чудову українську мову, текст не втратив екзотичної специфіки кримськотатарської культури, які Лілі Хайд майстерно заклала у свій твір. Пані Гримич також акцентувала на об'єктивності викладу історії депортації татар в книзі, що є очевидним фактом, оскільки авторка – британка. Окрім цього, Марина Гримич як етнолог, коротко розповіла про естетично багаті, надзвичайно витончені витвори мистецтва кримськотатарських умільців.

Свої думки щодо змісту книги «Омріяний край» та його актуальності для України зараз висловив Ігор Осташ, за особисті кошти якого і була видана презентована книга. Пан Ігор підсумував, що лише тепер українські політики звернули увагу на проблеми кримських татар, лише тепер, коли розділили гірку чашу відчуття втрати Батьківщини.

Цікавим доповненням до слів Ігоря Осташа став виступ Айше Умерової, кримчанки, татарки, яка гарною українською мовою закликала прочитати книгу Лілі Хайд.

Схваленням і високою оцінкою роботи МІОКУ розпочала свій коментар Христина Бурштинська – голова Товариства «Просвіта» НУ «Львівська політехніка». Пані Христина

поділилася своїми думками стосовно духовної краси книги «Омріяний край» і назвала Крим благодатною землею.

Яскравими були також і коментарі та запитання, які прозвучали під час презентації. Приємно відзначити, що серед присутніх були молоді люди з Донецька та Криму, які висловилися, продемонстрували свою проукраїнську позицію, вразили присутніх патріотизмом та глибиною думок.

У презентації взяв участь – Рефат Чубаров, кримськотатарський політик і громадський діяч, народний депутат України III–V скликань, голова Меджлісу кримськотатарського народу, заступник голови Ради представників кримськотатарського народу, який, попри щільний графік зустрічей, прийшов привітати поціновувачів таланту Лілі Хайд, цієї тендітної, але такої сильної духом жінки, котра зуміла сьогодні завдяки своїй творчості об'єднати українців і кримських татар спільним бажанням – жити в мирній і процвітаючій омріяній Україні.

Зустріч «XX століття і кримськотатарський народ» із очільником Меджлісу кримськотатарського народу Рефатом Чубаровим ще раз порушила болючу тему анексованого Криму та загострила увагу над долею його корінних мешканців.

Становище свого народу у захопленім Криму, де ситуація щораз більше ускладнюється, гість порівняв із браком повітря, зачитувавши лист однієї активістки: «тут просто немає повітря, тут нічим дихати». Як наголосив лідер кримських татар, російська влада намагається якомога швидше зробити все, щоб «легалізувати» анексію півострова. – Сьогоднішня ця псевдовлада вимагає, щоб кожен, хто живе в Криму, щодня демонстрував свою лояльність до неї публічно. Ті, хто відмовляється від цього, стає об'єктом пильної уваги зі стеженнями, викликами, допитами, протоколами, – наголосив Рефат Чубаров. Яскравим прикладом дій окупаційної влади є шкільні учителі. – Ті вчителі, які ще нещодавно розповідали діткам про державу, про патріотизм, про чесність і порядність, сьогодні повинні розповідати їм про те, що патріотизм – це любов до Росії, що символ держави – триколонор. Це одночасне приниження вчителів і дітей, – зауважив очільник Меджлісу. Російська влада у «кращих традиціях» у Криму створює атмосферу страху для повного підпорядкування незгодних. У будинках кримських татар відбуваються постійні обшуки. Це нагнітання страху, щоб інші підкорилися до того, як до них прийдуть. Зі шкіл, університетів, бібліотек вилучають релігійні мусульманські книги як екстреміські. Зараз міжнародні правозахисні організації визнали українців Криму та кримських татар як найбільш вразливі групи. – Окупаційна влада не терпить нікого, зокрема й етнічних росіян, які висловлюватимуть іншу позицію щодо офіційної російської, – поділився думкою лідер кримських татар. – Їм не потрібен Крим туристичний, а мілітарний. Півострову відведено роль військового форпосту, де нарощуватимуть військову потугу. Громадські та релігійні діячі були змушені виїхати з Криму, відчуючи потенційну загрозу своїм сім'ям. Для цього народу кожна людина, яка виїжджає, є величезною втратою (кримських татар у Криму лише 300 тис. – це результат двохсотлітньої агресії щодо цього народу з боку Росії). Півстоліття вони боролися за повернення в Крим, і репатріація збіглася з незалежністю України, тож кримські татари разом із українцями будували країну, яку хотіли бачити. І ось, коли після Революції Гідності шлях був відкритий, трапилася ця агресія. Проте, на думку лідера кримських татар, перебування його народу за межами півострова тимчасове. – Завдяки Львівщині, яка нас прийняла, ми маємо шанс зміцнитися. Для того, щоб за першої ж можливості повернутися до Криму, який може бути виключно у складі України, – підкреслив лідер кримських татар.

12 вересня у рамках XXI Форуму видавців у Національному університеті «Львівська політехніка» відбулася презентація монографії професора Пітсбурзького університету (США) Адріани Гельбіг «Хіп-Хоп в Україні: Музика, Раса та Міграція Африканців». Організатором події виступив Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, гостем якого пані Гельбіг була у липні цього року.

Директор МІОКу Ірина Ключковська зазначила, що це презентація унікальної книжки унікального автора, наголосивши таким чином на важливості українознавчих досліджень авторитетними закордонними дослідниками.

У своєму виступі Адріана Гельбіг розповіла про українську діаспору в місті, в якому вона виростала, про Пітсбурзький університет, про своє знайомство із хіп-хопом і афроамериканською культурою. Доповідь пані Гельбіг супроводжувалася презентацією, у якій вона детально проілюструвала історію становлення хіп-хоп культури в США і її проникнення на український простір. Як виявилось, професор Гельбіг не лише проводила дослідження в Україні, а й їздила до Африки.

Важливу роль у написанні цієї книжки, за словами дослідниці, відіграло знайомство із творчістю групи «Чорнобривці», соліст якої Стівен Окурут також приїхав на презентацію. У своєму виступі Стівен Окурут зізнався, що йому подобається в Україні, і він вважає себе не лише представником африканської культури в Україні, а й посланцем української культури в Африці. Артист розповів, що українські пісні у виконанні гурту «Чорнобривці» можна почути у його батьківщині – Уганді. У планах Стівена Окурута – поставити пам'ятник Тарасу Шевченку в Уганді та організувати український культурний центр.

Серед гостей заходу були також відомі соціологи – дослідники міграційних процесів – Ігор Марков, Світлана Одинець, Оксана П'ятковська та спеціалісти з етномузикології, які у своїх виступах відзначили особисті якості пані Гельбіг та високу актуальність її дослідження.

Завершуючи зустріч, Ірина Ключковська подякувала пані Гельбіг за величезну працю, яку вона проводить для України, а також запросила гурт «Чорнобривці» приїхати до Львівської політехніки.

Інтерв'ю Ірини Ключковської Щоденній всеукраїнській газеті «День»

Це монографія професора Пітсбурзького університету (США), відомого музикоетнолога Адріани Гельбіг «Хіп-Хоп в Україні: Музика, Раса та Міграція Африканців», видана в університеті штату Індіана. Книжка має п'ять розділів, присвячених зокрема музиці й ідентичності темношкірих людей у СРСР, музиці й пережитому досвіду темношкірих у пострадянській Україні, комерційному та андеграунд-хіп-хопу в Україні, афроукраїнським поєднанням хіп-хопу.

На запитання журналіста «Дня»: «Чим таку поважну установу, якою є МІОК, зацікавив хіп-хоп?» – а це, нагадаємо, молодіжна культура, яка з'явилася у США в кінці 1970-х у середовищі афроамериканців, – директор інституту Ірина КЛЮЧКОВСЬКА (на фото) відповіла так:

— По-перше, тим, що у цій книжці у фокусі – Україна і наші внутрішні проблеми. А саме, імміграція й інтеграційні чинники, які допомагають людині адаптуватися в українському соціумі. І частина афроамериканців інтегруються в український соціум через хіп-хоп, використовуючи елементи української культури.

Професор американського університету пише про Україну в позитивному ключі. І це добре, бо про нас пишуть або погано, або не пишуть взагалі. А науковців, які б на фаховому рівні займалися українськими проблемами, можна порахувати на пальцях. По-друге, оскільки наш інститут займається проблемами діаспори, нам було важливо показати, що стереотип про українську діаспору як про людей літніх і дуже літніх не повинен працювати! Також нам важливо було показати саму Адріану Гельбіг – представника третього покоління української діаспори, яка народжена в США, як інтелектуала, науковця і дуже сучасну людину».

Крім того, додає Ірина Ключковська, Адріана Гельбіг у своєму університетському середовищі провела акцію «Я голодую», щоби привернути увагу західного світу до проблем України. За словами самої Адріани, майже 300 тисяч людей (саме стільки було переглядів в Інтернеті) побачили цю акцію. Крім того, Адріана тримала плакат «Я повернулася з України. На всі запитання можу відповісти». Люди підходили й отримували роз'яснення про те, що їх цікавило.

— Готуючись до презентації, я погортала відповідну літературу і переконалася, що хіп-хоп як пласт культури прижився на всіх континентах, – продовжує розповідь директор МІОКу. – І в кожній країні до суто хіп-хопу додавалися якісь конкретні національні штрихи, притаманні тільки цій країні. Тоді я себе запитала: «Чи може Україна, населення якої 45 мільйонів, а ще 20 мільйонів живуть за її межами, запропонувати таку культуру, яка зможе прижитися усюди? Поки що відповіді на запитання немає... Чому хіп-хоп прижився всюди? Та тому, що в його основі – ідеологія протесту. Таким чином, хіп-хоп став міжнародною мовою музики та культурного самовираження у боротьбі за права людини. Хочете приклади в Україні? Згадайте події 2004-го і популярність пісні «Разом нас багато, нас не подолати» гурту «Гринджоли»...

Крім автора видання, на зустріч у МІОК приїхав соліст створеного 10 років тому в Харкові гурту «Чорнобривці» Стівен Окурут (Уганда), який популяризує культуру України за межами країни, зокрема в Уганді. Цікаво, що Стівен збирає кошти на перший у африканських країнах пам'ятник Шевченкові та на створення першого на тих теренах українського культурного центру.

Презентація книжки спричинила великий інтерес – послухати Адріану Гельбіг прийшли науковці – музикоетологи, соціологи, також працівники Інституту народознавства і просто студенти різних спеціальностей, причому не тільки Політехніки, а й Франкового університету, Музичної академії, Академії друкарства. «І всім було цікаво», – підсумовує І. Ключковська.

Інтерв'ю Андріани Гельбіг у тижневику «Аудиторія»

Вплив, який ще не досліджений Ніхто достеменно не скаже, коли в Україні почали з'являтися афроамериканці, з якими пов'язане явище расизму, формування самовираження темношкірої расової ідентичності через музику. Африканці асоціюються для нас із боротьбою за власну свободу, проти меншовартості стосовно інших рас, за право бути собою і, врешті, за те, щоб інше оточення навчилося сприймати їх адекватно.

Ці прояви боротьби відтворює їхня експресивна культура хіп-хопу. Її і вирішила дослідити Адріана Гельбіг, знана нам як активна українка в Америці, яка впродовж

тижневого голодування наприкінці літа намагалася привернути увагу світу до російсько-української війни на Сході.

Над дослідженням афроамериканської музики авторка працювала сім років. Для цього вона побувала в тих місцевостях африканських країн, куди страшно їздити навіть самим темношкірим. Що ж спонукало дослідницю взятися за цю тему? Чому її зацікавила саме афроамериканська музична культура?

— Я – американська українка в другому поколінні. Мої баба й дідо виїхали зі Львівщини по Другій світовій війні, – розповідає Адріана Гельбіг. – Моя мама мала подорожнє бюро в Америці і дуже часто їздила з туристами в Советський Союз. І коли я виросла, то перейняла від мами це зацікавлення поїздками вже до України, бо Союз розпався. Мій тато був музикантом. Так, власне, антропологія і музика з'єдналися в мені через етномузикологію. Спершу я почала досліджувати циганську тематику. Річ у тому, що коли я почала дисертацію, то в університеті радили відійти від теми, яка мені близька. Тому я не могла досліджувати, наприклад, гуцулів. Можна бути найкращим науковцем-музикознавцем, але коли берешся за тему, яка не цікавить університет, то не маєш жодних шансів її розвинути. Для наших науковців досліджувати українське – це ризик, і ми з тим боремося.

— Однак після дослідження ромської культури Ви взяли за хіп-хоп. Чим це було зумовлено?

— Річ у тому, що я свою дисертацію спочатку не могла опублікувати. Тож мала час взятися за щось нове. Тим часом почалася Помаранчева революція, з'явилася пісня «Разом нас багато», написана в стилі хіп-хопу. І я почала задумуватися про вплив цього явища на українську культуру.

— Чим, на Вашу думку, зумовлений цей вплив і як він проявляється?

— Очевидно, причиною стало прагнення до боротьби, до національного самовираження. Цей процес розпочався від початку 90-х років минулого століття і щораз упевненіше просувається в музичній культурі. Однак остаточний вплив африканської культури на Україну ще не досліджений. Дуже багато фільмів, музики так чи інакше впливають на українців, тому вони перебирають для себе африканські стилі. Інформація доходить переважно через соцмережі. Нині маємо відкриту можливість на поєднання різних культур і виникнення чогось нового.

„Чорнобривці» в українській культурі Під час Помаранчевої революції пані Адріана познайомила з гуртом «Чорнобривці». Зокрема з його солістом Стівеном Окурутом (сценічне псевдо – Раста Козак). Він запросив дослідницю до Харкова – міста, де народилися «Чорнобривці». Харків загалом вважають місцем народження хіп-хопу в Україні, адже саме тут близько середини 90-х років ХХ століття було започатковано «соціально свідомий» хіп-хоп, який сформувався у колах українських та африканських студентів. Тут він виконував функцію жанру соціального коментування та критики, що сприяло створенню мережі міжрасових та економічних зв'язків між африканською та українською молоддю.

Свого часу Стівен інформаційно допомагав Адріані Гельбіг досліджувати хіп-хоп в Україні. Сьогодні він прибув на презентацію книжки. Для нього особисте відкриття України почалося з навчання у Харківському авіаційному інституті. Сьогодні Стівен каже:

– Мій літак тут надовго. Я вивчив українську культуру, люблю і сприймаю її. Якщо вже живу тут, то ставлю собі запитання: «Що я роблю для України?». Ми створили «Чорнобривці», бо бачили, що молодь забуває своє.

Кожна нація має свої символи боротьби. Для українців таким символом є Тарас Шевченко. Саме тому незабаром пам'ятник українському борцеві постане на сході Африки, в Уганді. Стівен Окурут також мріє про те, щоб в Африці виникли центри української культури.

Свого часу Адріяна Гельбіг ходила по харківському базарі і вивчала хіп-хоп в Україні. Тепер вона видала своє дослідження, яке складається з п'яти розділів, англійською мовою. Незабаром монографія побачить світ українською. Ознайомлення з нею спонукатиме читача до роздумів про те, як можна через мистецтво, зокрема через музику, виражати свою національну ідентичність і боротися за власну свободу, а також так предст вити світові свою культуру, щоб вона не залишила нікого байдужим.

Зустрічі

2 липня у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» відбулася зустріч з Андріяною Гельбіг, професором Піттсбурзького університету (University of Pittsburgh), відомим етномузикологом, дослідником української, циганської та африканської музичної культури.

Під час зустрічі Адріяна Гельбіг представила свою найновішу книжку – «Hip-Hop Ukraine: Music, Race, and African Migration», яка, до слова, входить до списку найпопулярніших видань у найбільшому світовому інтернет-магазині «Amazon» і буде представлена на Форумі видавців у Львові у 2014 році.

Пані професор поділилася особистими враженнями від роботи над цією книгою, розповіла про цікаві моменти та про труднощі, з якими стикалася під час досліджень.

Науковий доробок професора Адріяни Гельбіг становить значний інтерес для науковців МІОКУ, оскільки стосується питань інтеграції національних меншин в соціокультурний простір України, а питання міграції, входження мігрантів у чужоземний простір, їх адаптації, збереження національної ідентичності є предметом досліджень працівників МІОКУ.

На зустрічі також обговорювалися питання становлення та розвитку українознавчих студій в США, зокрема у Піттсбурзькому університеті. Було порушено й питання про співпрацю з вишами України, зокрема про перспективи співпраці з Львівською політехнікою.

Довідка

Адріяна Гельбіг народилася у 1974 році у США. Її сім'я приїхала до США із Західної України після Другої світової війни, оселившись в Нью-Джерсі, де її мати заснувала туристичне агентство для діаспори «Score Travel», яке допомогало українцям в Північній Америці возз'єднатися з родичами з України.

20 жовтня відбулася зустріч працівників Інституту з Роксолянню Тим'як – Лончиною із Чикаго, стоматологом за фахом та фотографом за покликанням, яка реалізує в Україні чимало проектів в галузі медицини та мистецтва. Великий резонанс в українському та американському суспільствах викликала фотовиставка «Дитинство позбавлене барв».

Для виставки фотограф обрала світлини, які зробила в травні 2001 року, лютому і серпні 2002 року, коли приїжджала до двох сиротинців у Львові. На фото – покинуті діти у сиротинцях, їх побут та світлі сумні очі. Чорно-білі зображення виражають смуток, самотність та розпач. Щоправда, деякі із них таки були кольоровими – ті, на котрих були зображені дітки, яких вже усиновили і які отримали надію на краще, кольорове майбутнє.

Тоді вдалось зібрати достатньо коштів. Саме це дало поштовх до створення однойменного фонду та відкриття банківського рахунку. Люди, котрі відвідували виставку і бачили ці фото, миттєво відгукувались і допомагали матеріально. « Нещодавно у мене виникла нова ідея: з часу виставки пройшло 12 років. Зараз ми плануємо розшукати тих дітей, які були на фото, можливо провести з ними невеличке інтерв'ю і зробити сучасне фото, а вже пізніше організувати ще одну виставку, на якій буде представлено фото 12 років тому і поряд сучасне.» Як вірно зауважила директор МІОКу Ірина Ключковська, це також дасть змогу прослідкувати чи змінилось ставлення держави до дітей-сиріт.

Співпраця МІОКу та Роксоляни Тим'як –Лончини розпочалася ще у 2006 році на I Міжнародній науково-практичній конференції «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті», де п. Роксоляна виступила як автор книги-альбому «Поклик сумління» про події в Україні у 2004 році та про перебіг виборів президента України. Далі була плідна співпраця на конгресах 2008, 2010, 2013 років, численні фотовиставки «З любов'ю до України» у Львові, Харкові та ін. Творчий проект автора « Вивіски у Львові» були поштовхом для організації публічного обговорення «Вивіски у Львові – відмова від рідного», організованого МІОКом за участю провідних науковців, громадських та політичних діячів, депутатів міського та обласного рівнів. У планах також було відкриття фотовиставки у Донецьку. З цією метою було проведено перемовини з керівництвом Донецького національного технічного університету та узгоджено план організації події. На жаль, цього не сталося. Військова агресія Російської Федерації завадила зреалізуватися цим планам.

Не зважаючи на те, що Роксоляна Тим'як-Лончина повністю реалізована в США і могла б проживати саме там своє безтурботне життя, любов до рідної України та українського народу щоразу спонукає її приїздити сюди. « Уперше я відвідала Україну під час гуманітарної медичної місії у 1992 році. Згодом неодноразово приїжджала сюди у складі Міжнародного медичного товариства (Global Medical Foundation) з місією «Медицина на колесах»: лікувала дітей, читала лекції лікарям-стоматологам. Я побачила саме ту землю, про яку мені розказували мої мама та бабця і я не могла не полюбити її. Я усвідомила, що повинна віддати честь батькам, честь рідній землі за все те, що вона мені дала, тому щоразу повертаюсь сюди і, зауважу, з величезним задоволенням. Батьки змалку прищепили мені любов до України, адже виховувалась я в українських традиціях, тому глибоко відчувала українське коріння».

Цього разу причиною її чергового візиту стали вибори, які незабаром проходять у нашій країні. Вже в п'яте Тим'як-Лончина приїжджає в якості спостерігача від УКК (Українського Конгресового Комітету). Вперше і найважче це було у 2004 році після Помаранчевої революції, бо не знали на що йдуть. «Тоді ми побували в трьох містах: Львові, Києві та Донецьку. Мені знову вдалося зробити масу цікавих фотографій і вже по приїзді додому, коли я писала своїм друзям враження від цієї поїздки, в чоловіка виникла ідея видати книгу-альбом, в якій і були б ці фото та враження. Книгу «Поклик сумління» видала своїм коштом і вирішила подарувати її фонду. Таким чином, люди, купуючи її, робили свій внесок на рахунок фонду. Ми знову зібрали чималу суму грошей».

Роксоляна Тим'як-Лончина прослідковує позитивну тенденцію у розвитку України та нашого суспільства і стверджує, що порівняно з попередніми роками є позитивні зрушення. «Людей вже не тримають певні рамки, вони бачать світ ширше і діють ширше, відповідно, досягають кращих результатів, що не може не тішити».

На зустрічі Ірина Ключковська та Роксоляна Тим'як -Лончина домовилися про організацію фотовиставки «З любов'ю до України» у Дніпропетровську та Запоріжжі.

Зустрічі з народними депутатами Верховної Ради України

Зустріч з Оксаною Продан

23 жовтня гостями Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою були Оксана Продан, народний депутат України, член Координаційної ради з питань розвитку малого та середнього підприємництва, голова Всеукраїнського об'єднання підприємців малого та середнього бізнесу «Фортеця», та Оксана Юринець, депутат Львівської обласної ради.

Оксана Продан приїхала до Львова, щоб познайомитися з роботою МІОКу – унікальної в Україні інституції, яка плідно співпрацює з українською діаспорою та лобює її інтереси на найвищому рівні. Обрані Інститутом напрями діяльності: організація і проведення Конгресів «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті», створення навчально-методичного забезпечення для українських освітніх закладів за кордоном, дослідження міграційних процесів – є дуже важливими. Народний депутат кілька разів наголосила, що своєю діяльністю МІОК, зокрема в теперішній важкий час, гарантує, що потреби і проблеми українців за кордоном будуть вирішуватися. Ірина Ключковська, директор МІОКу, додала, що без всебічної підтримки Інституту зі сторони керівництва Національного університету «Львівська політехніка» та особисто Ректора Юрія Ярославовича Бобала, не вдалося б реалізувати стільки важливих проектів для підтримки закордонного українства.

Пані Продан, як депутат, розповіла про важкий шлях просування у Верховній Раді законопроектів, які стосуються спрощення ведення бізнесу в Україні, але впевнено додала, що сприятливі умови для підприємців незабаром з'являться, і це, безумовно, сприятиме поверненню українців на рідну землю. Проте, народний депутат попросила МІОК й надалі працювати на випередження.

На завершення Ірина Ключковська подякувала поважній гості за візит та за можливість колективу Інституту поспілкуватися з людиною, якій не байдужі проблеми закордонних українців.

Зустріч з Іриною Луценко

23 жовтня у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» відбулася зустріч з Іриною Луценко – народним депутатом Верховної Ради України 7-го скликання, заступником голови Комітету з прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, головою підкомітету з питань гендерної рівності. МІОК уже впродовж тривалого часу тісно співпрацює з цим парламентським комітетом, оскільки його діяльність безпосередньо

стосується роботи Інституту. Саме тому Ірина Луценко виявила бажання ближче познайомитися та поспілкуватися з працівниками МІОКу.

Ірина Ключковська проінформувала про основні напрями роботи Інституту, наголосивши на тому, що діяльність МІОКу – це робота на випередження. «Ми розпочали займатися проблемами міграції тоді, коли в Україні цим питанням ніхто не займався. МІОК працює над розробкою навчально-методичного забезпечення для українських освітніх закладів за кордоном. У зв'язку з цим було створено і видано навчальні посібники «Українська мова як іноземна: книга для студента» (Крок-1, Крок-2), «Мандрівка Україною» та підручник «Автостопом по Україні». Сьогодні за ними вчиться весь світ. Ми маємо ще багато ідей і проектів, які хочемо втілювати для зміцнення світового українства та залучення його потенціалу для зміцнення нашої України». «Саме завдяки Львівській політехніці та особисто ректору проф. Юрію Бобалу МІОК має всі необхідні умови для праці, отримуючи постійну дієву підтримку», - підкреслила пані Ключковська..

Ірина Луценко зауважила, що проблема трудової міграції сьогодні надзвичайно турбує суспільство, зокрема питання повернення трудових мігрантів на Батьківщину, залучення їхнього фінансового та інтелектуального ресурсу для розвитку малого і середнього бізнесу в Україні. Крім того, вона наголосила, що Україні істотно бракує статистичних даних щодо міграції, необхідними є проведення регулярних досліджень процесів трудової міграції, зокрема нелегальної, для адекватної оцінки цього явища. «Я завжди називаю цифру 7 мільйонів, – зазначила вона, – хоча знаю, що подають інші дані, меншу кількість, оскільки є значна частка нелегальних мігрантів». Ірина Луценко також навела демографічні прогнози ООН щодо ймовірного суттєвого скорочення населення України та наголосила, що питання міграції, зокрема у контексті лібералізації візового режиму та активнішої інтеграції до ЄС, є надзвичайно актуальним. «Крім того, не треба забувати про ті 20 мільйонів української діаспори, які є в цілому світі, – підкреслила вона, – і те, що ви сьогодні створюєте ці підручники для вивчення мови і прищеплення любові до України наступним поколінням закордонних українців – це феноменально».

Підсумовуючи, Ірина Луценко з приємністю зауважила, що напрями діяльності Інституту збігаються зі «Стратегією реформ – 2020», нещодавно представленою Президентом України.

Дні «Дня» у Львівській політехніці: гармонія візуального та інтелектуального

11 квітня у фойє головного корпусу Національного університету «Львівська політехніка» відбулось відкриття Фотовиставки «День-2013» і Круглий стіл за участю головного редактора газети «День» Лариси Івшиної зі студентською молоддю Львівської політехніки та вишів Львова.

Відкрили фотовиставку ректор Національного університету «Львівська політехніка» професор Юрій Бобало, головний редактор газети «День» Лариса Івшина, начальник управління культури ЛМР Ірина Подоляк, генеральний директор «Майкрософт Україна» Дмитро Шимків. Серед запрошених гостей – голова Ради молодих вчених Львівської політехніки, депутат Львівської обласної ради Оксана Юринець, аспірант другого року навчання Інституту економіки і менеджменту Львівської політехніки Данило Цьвок, лауреат Шевченківської премії Роман Лубківський.

Завдяки камерному оркестру Львівської політехніки «Поліфонія» під керівництвом художнього керівника Романа Кресленка на заході було створено по-справжньому теплу атмосферу, затишну та урочисту водночас.

«Наші ідеї, які народжувалися упродовж минулого, позаминутого століття, на жаль, не те, що не переосмислені, але не осмислені й не вивчені. Уважно вдивіться у представлені на фотовиставці світлини. Ми можемо побачити там самих себе такими, якими ми є – без прикрас. Робімо висновки, думаймо і читаймо газету «День», – зауважила Ірина Ключковська у вступному слові.

Щороку газета «День» ділиться зібраним фотоврожаєм з українцями різних куточків України, тож концентратом культурно-просвітницького фотомистецтва мають нагоду насолодитися й львів'яни. Професор Юрій Бобало висловив подяку Ларисі Івшиній за те, що свято розумної фотографії вже традиційно відбувається у стінах Львівської політехніки. «Представлені фото настільки сильні життєво, що дивлячись на них, бачимо й нашу історію, й дійсність», – наголосив Юрій Бобало.

Слова подяки за співпрацю, партнерство зі Львовом та роботу, яку виконує колектив «Дня», висловила Ірина Подоляк. «Газета «День» зі всіма проектами, які вона реалізує, є справжнім взірцем таких понять як журналістська честь та журналістська відповідальність», – зазначила начальник управління культури ЛМР.

Дмитро Шимків зацентрував увагу на історичній важливості подій, які відбувалися протягом останніх чотирьох місяців в Україні, та цінності роботи газети «День», завдяки якій пережите українцями було зафіксовано для наступних поколінь, для наших дітей та онуків. «Усі, хто знають, що таке Майдан, бачили у першу чергу людей. Адже Майдан – це люди. На світлинах Фотовиставки ми бачимо обличчя: своїх колег, друзів, знайомих чи незнайомих. Тих людей, які зробили сьогодні те, до чого прагнули люди, котрі у підпіллі працювали та створювали Львівську політехніку, закладали основи майбутньої системної розбудови нашої держави».

«У Львові особливо відчуваєш, як добре бути серед своїх», – розпочала свій виступ Лариса Івшина. Головний редактор «Дня» розповіла присутнім про своє спілкування на чат-конференції з читачами сайту Иносми.ру, яке пройшло у формі запитань-відповідей у квітні 2006 року. «Уже тоді я говорила з ними як із хворими. Я боялася викликати агресію. Форма цих питань, які мені ставили, віщувала велику проблему, яка наростає. І хоча я намагалася пояснити нашу позицію, перший коментар на мою конференцію був такий: «Это враг. Умный, но враг». Я була вражена. Після цього ми не здавалися. Ми зробили полосу і обмінялися нею з «Российской газетой» – органом уряду Росії. Ця полоса називалася «Яку Росію ми любимо?». Я особисто люблю Росію Чаадаєва. Він мені ще у студентські роки все пояснив: «Загадка русской души – это тысячелетнее рабство». А ось вони, навіть з добрих міркувань, любили Україну «потому что у нас там родственники, вы вкусно готовите, у вас красивые девушки и ещё вы хорошо песни поете». Я думаю, що це – різниця. Вони ніколи не любили Україну за те, що ми любимо свободу. Ця різниця в температурах пролягає через Майдан...»

Насамкінець головний редактор «Дня» поділилася інструкцією до правильного читання книг бібліотеки газети: «Їх потрібно читати у правильній послідовності, яку ми вибрали для наших розумних читачів: з наміром дати антидот проти отрути «русского мира» – і це книга «Сила м'якого знаку», дати і щит і меч «Броневійної публіцистики» і «Підривної

літератури», яка має зламати стереотипи, мури і захистити українців перед загрозами зокрема інформаційних війн, які постійно ведуться».

Лариса Івшина зазначила, що Фотовиставка «Дня-2013» – це гомеопатія і терапія: «Кожен, хто вміє відчувати, побачить ту країну, яка варта і любові, і уваги, і того, щоб за неї віддавати життя».

На завершення офіційного відкриття Фотовиставки п. Ключковська нагадала про ще один проект «Дня» – «Розумний Великодній кошик», завдяки якому стає можливою передача з рук у руки духовної інтелектуальної поживи – кошика з книгами бібліотеки «Дня». Від редакції газети «День» такий Великодній кошик вручено ректору Університету професору Юрію Бобалу, від Фонду ініціатив газети «День» – Академії сухопутних військ ім. П. Сагайдачного, СЗШ №100, Середній школі-інтернату №2, Спеціалізованій школі-інтернату для глухих дітей. Оксана Юринець передала Розумного кошика до школи у селі Підбірці Пустомитівського району Львівської області.

Від імені міського голови Львова Андрія Садового Ірина Подоляк вручила кращим школам Львова «Розумні Великодні кошики». Кошики вагою слова отримали Львівський фізико-математичний ліцей, Львівська академічна гімназія, ССЗШ №8, Приватна гімназія Блаженного Клементія Шептицького, Класична гімназія при ЛНУ ім. Івана Франка, ССЗШ №57 ім. Короля Данила.

Перша академічна гімназія отримала Розумний Великодній кошик від ректора Львівської політехніки Юрія Бобала. Голова Товариства «Просвіта» Львівської політехніки професор Христина Бурштинська та заступник голови Товариства Надія Любомудрова передали інтелектуальний кошик українській діаспорі в Росії у -Татарстан, Нижнекамськ.

Виставка тривала з 11 по 30 квітня 2014 р.

Круглий стіл на тему «Модернізація національного характеру»

11 квітня в актовій залі головного корпусу Національного університету «Львівська політехніка» відбувся круглий стіл за участю студентської молоді Львівської політехніки та університетів Львова з головним редактором «Дня» Ларисою Івшиною.

На Круглому столі було презентовано серію «Бібліотеки газети «День», зокрема книжкову новинку «Підривної літератури», яка є продовженням попереднього видання «Броньбійна публіцистика». Модерувала дискусію директор Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою доцент Ірина Ключковська. Завдяки прямій трансляції, яку вели наукові працівники МІОКу Андрій Яців та Остап Кендзьор, інтернет-користувачі мали змогу слідкувати за дискусією у межах Круглого столу в режимі on-line.

Дискусію відкрила «Ода до Радості» Бетховена – гімн Євросоюзу, під звуки якої піднялися усі присутні в актовій залі. Серед учасників Круглого столу – студенти Львівської політехніки та вишів Львова, викладачі, професори, громадські активісти, журналісти.

«Я не втомлююся повторювати, що львівська атмосфера стимулює до того, щоб Україна була успішною. І ця атмосфера повинна розповсюджуватися на інші міста, де архітектура простіша... Стандарт – не сприяє, а Львів, з його симфонією і багатством

деталей, заохочує нас бути цікавими і різноманітними, любити це і водночас вміти згрупуватися навколо головного», – розпочала дискусію Лариса Івшина.

Разом з головним редактором «Дня» студенти обміркували способи трансформації свого національного характеру, визначили, яким типом мислення потрібно при цьому користуватися та яка модель поведінки найбільше личить громадянину сильної європейської держави, врешті, яким чином наші дії впливають на розбудову міцної української державності.

Молоді люди зачепили широкий спектр тем: від особливостей практичної журналістики до питань інформаційного протистояння пропагандистській машині Росії на світовому рівні, спрямованої проти України як самостійної незалежної держави.

З пропозицією створити шпальту «Львів і «День» на сторінках газети виступив лауреат Шевченківської премії Роман Лубківський. «Що таке Львів для «Дня»? Що – для України, що – для центру, для Півдня чи Сходу? Для Європи? Одні називають Львів П'ємонт, але вторинність – це завжди програш для суб'єкта, який має власне обличчя. Я не хотів би, щоб погляд вироблявся лише на позитив. Львів потрібно представляти як місто динамічне, цікаве, інтелектуальне, багатомовне», – відмітив Роман Лубківський.

За глибину та цікавість запитань студентів традиційно відзначали знаковими подарунками. Книжки з бібліотеки «Дня» отримали студенти Національного університету «Львівська політехніка» Тарас Перун (Інститут права та психології), Данило Цьвок (аспірант другого року навчання Інституту економіки і менеджменту), Назар Клим (студент п'ятого курсу Інституту хімії та хімічних технологій), Максим Багрій (студент другого курсу Інституту гуманітарних та соціальних наук), а також координатор Дискусійного клубу факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка Ярослав Назар.

«Більше читачів, яким ми потрібні, і ми тут! – Зазначила насамкінець Лариса Івшина. – Як сезонне явище: весна наступає – газета «День» з Вами!»

12 вересня у дзеркальній залі Палацу Потоцьких відбулася презентація нових видань газети «День» у рамках XXI Форуму видавців. Це «Україна Incognita. Топ-25», куди увійшло 25 знакових статей з історії та культури України, опублікованих раніше на сторінках «Дня», фотоальбом «Люди Майдану. Хроніка» та збірник праць відомої української журналістки, яка висвітлювала теми релігії та церкви, «Апокрифи Клари Гудзик».

Директор МІОКу Ірина Ключковська у вступному слові привітала газету «День» із 18-літтям і зазначила, що «День» несе в світ знання, і це та зброя, яку не переїдуть танки і не розстріляють «Гради».

Представляючи інтелектуальні новинки «Дня», головний редактор газети Лариса Івшина висловила переконання, що інтелектуальна література має бути бронезилетом для кожного українця. Втім, за її словами, недостатньо лише читати книги, необхідно практикувати те, що є в них.

Розповідаючи про видання «Україна Incognita. Топ-25», Лариса Івшина відзначила, що Україна – найбільше географічне відкриття Європи у XXI столітті. До цієї книги увійшли праці Юрія Шевельова, Сергія Грабовського, Джеймса Мейса, Збігнева Бжезінського. Книгу

розпочинає і закінчує стаття українського філософа Сергія Кримського, який народився на сході України.

На презентації виступили автори газети – філософ і публіцист Петро Кралуц, історик і краєзнавець Сергій Кот. Ганна Мотозюк розповіла про специфіку перекладу текстів з «Україна Incognita. Top-25», яка, до слова, вийшла одночасно українською, російською та англійською мовами.

Про роботу над альбомом «Люди Майдану. Хроніка» детальніше розповіли упорядник видання Марія Семенченко та фотокореспондент «Дня» Артем Жуков. До альбому увійшли 200 світлин фотографів газети та декілька надзвичайних історій з Майдану.

Своїми думками щодо «Апокрифів Клари Гудзик» поділився мистецтвознавець Роман Яців. Ця збірка складається з трьох великих блоків: проблеми духовно-релігійного життя в Україні та світі; історія ідей, історія думки, історія релігійних віровчень; розповіді про «знакові» місця на інтелектуальній та естетичній карті нашої Батьківщини та Європи. У книзі показано незворотний і невідступний рух України до європейської спільноти.

Мер міста Львова Андрій Садовий подарував Ларисі Івшиній «браслет життя», висловив захоплення високим рівнем газети та пообіцяв закупити книги від «Дня» для бібліотек Львова.

Презентація книги Ірини Калинець «Коло на обличчі безодні»

У приміщенні львівського музею історії релігії 6 грудня відбулась презентація книги «Коло на обличчі безодні» Ірини Калинець – української поетеси, діячки дисидентського руху, активістки українського національного і правозахисного руху, художниці, філолога. Захід організував Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка». Презентація стала великим відкриттям навіть для найближчого кола Ірини Калинець, котра була відома передовсім як громадсько-політичний діяч, депутат ВР, начальник управління освіти, але не як потужний науковець. Усіх вразило те, яких титанічних зусиль потрібно було докласти, аби написати цю книгу: Ірина Калинець самостійно вивчила іврит, навіть перекладала цілісні тексти із єврейської Тори.

«Книгу життя», як її називала сама автор, презентував Ігор Калинець. Ця робота є продовженням наукової розвідки «Епоха гунів та її передісторія. У світлі Біблійних джерел». У книзі «Коло на обличчі безодні (вільні студії над текстами Святого Письма)» авторка розглядає перші п'ять розділів Книги Буття, використовуючи досягнення відомих міфологів, культурологів, археологів, антропологів, єгиптологів, філософів, психологів, астрофізиків, економістів, лінгвістів, а також Отців Церкви та деяких екзегетів.

Студії присвячуються церкві-мучениці, українській греко-католицькій церкві. Вірним, духовенству, монахам, монахиням, які загинули в «совєтських» концтаборах за істинну віру Христову, за Україну, за правду.

Отець Себастьян Дмитрух, який особисто знав Ірину Калинець і був із нею в останні дні її життя наголосив : «Ірина не один раз стояла на краю імперіалістичної безодні – концтабори, ув'язнення, але завжди залишалась правдивою, чесною. Вона любила правду і

саме за це була переслідувана. Ірина назавжди залишиться в нашій пам'яті і наших серцях і ще довго промовлятиме до нас своїми книгами».

За упорядкування усіх матеріалів п.Ігор взявся чи не одразу після смерті дружини. «Редактором та упорядником цього тому була Наталія Ступко, – каже Ігор Калинець, – бо мені це було не під силу. Тому я дуже вдячний пані Наталії, яка довго працювала над виданням першого тому. На черзі – другий.» Сама упорядник згадує, що праця над книгою була дуже важкою і вона не одразу насмілилась взятись за неї: «Було кілька редакцій на папері, залишилося дуже багато аудіо записів. У праці мені допомагала молитва, бо часто я блукала, йшла не тим шляхом, але з Божою поміччю за два роки я таки завершила цю роботу.»

Над редагуванням книги також працювала Галина Капініс головний редактор видавництва «Сполом». «До цього унікального дослідження пані Ірина готувалася все своє свідоме життя, гризла граніт науки і гартувала свій дух. Нею було опрацьовано незчисленну кількість джерел, написаних різними мовами, які їй довелось вивчити, бо всі цитати, подані в книжці, перекладені нею особисто. Над редагуванням перекладених текстів працював Іван Теплий. Головним завданням автор поставила перед собою – знайти якнайбільше доказів того, що основоположні тексти Біблії – не міфи, а слово Боже.»

На презентації була присутня і дочка Ірини Калинець, кандидат біологічних наук Дзвенислава Мамчур. У книзі автор згадує дочку у словах подяки, адже там порушено питання біології, екології та антропології. «Останній місяць життя мами був повністю присвячений цій книзі. Ми з моєю дочкою допомагали робити записи чи то на комп'ютері, чи на папері». У подяці Ірина Калинець пише і про працівницю МІОКу Ольгу Пташник, яка записала та електронно опрацювала текст про Каїна і Авеля, який письменниця попередньо продиктувала.

«Покійна пані Ірина мала один недолік, а можливо це достоїнство – вона була жінкою! – каже отець Михайло Димид, друг сім'ї Калинець. – Праці жінок богословів приймаються Церквою мінімум через декілька століть. Дослідники творчості пані Ірини, я впевнений ще скажуть своє слово про її життя. Я лише зацитую фрагмент «Витягу з обвинувального висновку у справі Ірини Калинець 10 липня 1972 р.»: «Незважаючи на попередження органів слідства в 1965 році, КАЛИНЕЦЬ І. О. Злочинних дій не припинила і продовжувала виготовляти, зберігати з тією ж метою антирадянські наклепницькі пасквілі та поширювати їх серед оточення».

Поклонімося світлій пам'яті пані Ірини, цієї невтомної трудівниці на Христовій ниві. Найкращою даниною пам'яті про неї буде дослідження її спадщини, осяяної любов'ю до Бога й України!»

Наша Шевченкіана

200-ліття Тараса Шевченка – епохальна подія для кожного українця. Понад 150 років користуємо з його духовної спадщини. Завдяки цьому ювілею МІОК у 2014 році провів ряд заходів з нагоди цієї події.

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» та Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді з нагоди

ювілейного року 200-ліття Тараса Шевченка започаткували проект **«Пізнаємо Шевченка разом!»**.

Проектом було передбачено цикл інтерактивних зустрічей українських дітей зарубіжжя з авторитетними викладачами та дослідниками Шевченка з України.

Мета проекту – збагачення знань українських дітей за кордоном, зближення і консолідація українців навколо постаті Кобзаря, поглиблення діалогу між українськими школами за кордоном та Україною.

Тематика зустрічей охоплювала цікаві аспекти життя і творчості Тараса Шевченка та значення і вплив його постаті на українську історію. Зокрема,

1. Життя Т. Шевченка
2. Балади Шевченка.
3. Тяжка жіноча доля у творах Т. Шевченка (поєми "Катерина", "Наймичка")
4. Невільницька поезія (період заслання)
5. Історичні твори ("Іван Підкова", "Тарасова ніч", "Гайдамаки")
6. Романтичні балади ("Причинна", "Тополя")
7. "Заповіт" Т. Шевченка (пам'ятник на могилі, музей Т. Шевченка в Каневі на Тарасовій горі)
8. Шляхами дитинства (Шевченківський заповідник у с. Шевченкове на Черкащині)

Зустрічі відбувалися в режимі реального часу через мережу Інтернет за допомогою програми SKYPE.

Українські діти з Придністров'я довідалися про цікаві сторінки з молодих років життя Тараса Шевченка

5 березня в Міжнародному інституті освіти культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» відбулася інтерактивна зустріч у рамках проекту «Пізнаємо Шевченка разом».

З учнями Рибницької української середньої загальноосвітньої школи №1 з гімназичними класами ім. Лесі Українки (Придністров'я) спілкувалися директор МІОКу Ірина Ключковська та науковий працівник Народного музею Тараса Шевченка у Львові Зеновія Філіпчук.

Ірина Ключковська привітала дітей та зазначила, що в цей складний для України час українці всього світу мають об'єднатися навколо постаті Шевченка і гідно відзначити ювілейну дату – 200-ліття Кобзаря.

Зеновія Філіпчук представила учням репродукції картин з музею, які ілюстрували важливі етапи дитинства та молодості Тараса Шевченка. Діти взяли активну участь в обговоренні картин та показали власні знання творчості Шевченка, продекламувавши декілька віршів.

Українські діти з Варшави, Риги та Рибниці дізналися про особливості художнього таланту Тараса Шевченка

Так, **8-го, 11-го і 12-го березня** відбулися зустрічі із учнями Української школи у Варшаві (Польща), Рибницької української середньої загальноосвітньої школи №1 з гімназичними класами ім. Лесі Українки (Придністров'я) та Ризької української школи (Латвія), на яких вони мали нагоду поспілкуватися із мистецтвознавцем, викладачем Львівської національної академії мистецтв Вікторією Боярко-Долженко.

Темою зустрічей була художня спадщина Тараса Шевченка. Вікторія Боярко-Долженко на прикладі ілюстрацій представила учням основні етапи творчого шляху Тараса Шевченка як художника, прокоментувала сюжети відомих його художніх творів і розкрила значення прихованих символів.

Учнів Ризької української школи привітала Ірина Ключковська, яка зазначила, що вивчаючи сьогодні Шевченкове слово, яке набрало особливої актуальності на Майдані української революції, вони долучаються до знаменного ювілею 200-річчя Т. Шевченка.

Слово правди у поетичній творчості Тараса Шевченка від Ігоря Калинця

22 березня в Міжнародному інституті освіти культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» відбулася інтерактивна зустріч на тему «Слово правди у поетичній творчості Тараса Шевченка».

З учнями Варшавської української суботньої школи (Польща) зустрівся лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка, поет-шестидесятник та дослідник Ігор Калинець.

Актуальна з огляду на сучасні події і засилля брехні в інформаційному просторі тема у викладі Ігоря Калинця була нерозривно пов'язана із сьогоденням. Саме Тарас Шевченко, за словами дослідника, був провідником українського народу на Майдані.

Свою розповідь Ігор Калинець побудував навколо написаного на засланні вірша Тараса Шевченка «І небо невмите, і заспані хвилі», в якому автор взиває до Бога та навколишнього світу про «правдоньку». За словами Ігоря Калинця, слово «правда» та похідні від нього у Шевченка належать до найбільш вживаних поруч зі словом Україна. Несучи у своїй творчості слово правди, Шевченко став апостолом і пророком для майбутніх поколінь.

Коли настав час ставити запитання, учнів Української суботньої школи у Варшаві, передусім, цікавила поетична творчість Ігоря Калинця, як вплинув Шевченко на його творчість. Чи відчуває поет у своїй творчості присутність великих попередників. На всі ці запитання п.Калинець дав вичерпні відповіді.

Поетичний квест з нагоди 200-ліття Тараса Шевченка та 170-ліття Львівської політехніки «Сад Шевченкового слова»

Вперше у Львові Шевченкова поезія об'єднає активну студентську молодь у літературній тереновій грі «Сад Шевченкового слова!»

У спортивно-інтелектуальному змаганні, яке організували Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою спільно зі Львівською політехнікою,

університетським Товариством «Просвіта» і Музеєм народної архітектури і побуту «Шевченківський гай», взяло участь чотири команди – студенти з ІБІД, ІГСН (2 команди) та ІНЕМ.

Ірина Ключковська зауважила, що «таким молодіжним форматом, як квест, ми хотіли наблизити поезію Шевченка до молоді і загалом зацікавити її поезією. Тут, у Шевченківському гаю, всеукраїнській колісці національного духовного єднання, маємо Сад світового українства, який посадили чотири роки тому. Його ідея – об'єднати український світ (кожне дерево представляє якусь країну), а цією акцією ми хотіли об'єднати молодь із Шевченком і перетворити наш Сад у майданчик для мистецьких подій. Готуючи запитання, працівники МІОКу, в основному опирались на творчість Шевченка, старалися знайти щось цікаве: студенти, наприклад, мали вгадати з контексту пропущене слово; закінчити відомий афоризм поета. Координатор заходу, молодший науковий співробітник МІОК, Богдан Сиванич розповів, що крім завдань про Шевченком, були й загальні, як вгадати поетів на портретах, заримувати якесь слово. Додали й спортивну складову: щось перестрибнути або знайти якийсь предмет.

Стартувавши з різних точок, команди пройшли один маршрут – 12 пунктів. Добре набігалися гаєм між різними хатками, де їх чекали волонтери із завданнями. Над деякими студентам довелося помізкувати (до прикладу, хто такий «лимар»). Після двогодинних напружених змагань на учасників чекала приємна несподіванка- поетичний вечір, на якому читали творчі знакові поети – Маріанна Кіяновська та Ігор Калинець. Послухати добірну поезію прийшли і викладачі Політехніки. Тоді слово взяло журі: третє місце посіли «Гайдамаки» з ІНЕМ, друге практично з однаковим часом – «Патріоти» (ІБІД) і «Дзюня» (ІГСН), а от першою стала команда «Світло» (ІГСН). Це, до слова, єдина дівчача команда: Ольга Шмакова (капітан), Валентина Каменєва, Христина Кацюба, Наталя Гнип і Марина Нестерчук. Кожен учасник змагань отримав у подарунок «Кобзар», команда – добірку різних видань із 10 книжок Віри Вовк, української письменниці, перекладача, літературознавця з Бразилії, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка та подарунковий пакет від партії «Удар». Також переможці отримали грошові премії з фонду ректора та грамоти від МІОКу і квитки на перегляд фільму «Поводир».

Конкурс

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» під егідою Міністерства освіти і науки України, спільно з норвезько-українською громадською організацією «Maidan Norway» у 2014 році оголосили конкурс для дітей та юнацтва в Україні та поза її межами під назвою «Життя – Тобі...».

I. Мета конкурсу

- Виявити та проаналізувати думки дітей щодо подій 2013-2014 рр., які змусили Україну змінитися; показати широкому загалу дитяче бачення і розуміння понять «європейські цінності», «демократичні свободи», «відстоювання інтересів держави»; розуміння подій, що відбуваються в Україні.
- Проаналізувати результати шляхом їх обговорення на круглих столах із залученням фахівців різних галузей, зокрема педагогів, психологів, соціальних працівників, тощо.

- Розробити рекомендації, отримані в результаті широкого обговорення, та скерувати їх у профільні міністерства, органи законодавчої влади України, установи, які працюють з молоддю для їхньої подальшої результативної роботи.

Конкурс проводиться, з метою:

- Задokumentувати інформацію, отриману в результаті проведеного конкурсу, для подальшого використання у різних сферах.

- Виявити психологічний стан дітей, що разом з батьками й учителями переживали події в Україні.

- Удосконалити програми психологічної підтримки дітей в результаті стресових ситуацій

- Підтримати прагнення українців жити в країні з європейськими цінностями та рівнем життя.

- Допомогти педагогам та родинам скерувати переживання дітей у конструктивне русло та утвердити в молоді відчуття гордості за приналежність до своєї великої Батьківщини.

II. Умови Конкурсу:

Вік учасників – 7-17 років. Журі буде оцінювати роботи у трьох вікових групах:– 7-10 років, 11-14 років та 15-17 років.

На конкурс подаються авторські роботи українською мовою або російською (чи іншими мовами, за попереднім погодженням з адміністрацією конкурсу, з метою подальшого фахового опрацювання цих творів), які висвітлюють головну тему конкурсу в будь-якому напрямі – політ фантазії необмежений. А саме:

1. Прозові твори (розповідь, спогад, нарис, казка, оповідання) обсягом від 3 до 25 сторінок А-4.

2. Віршовані твори (поезія, поема) без зазначення обсягу.

3. Малюнки

Текстові твори можуть супроводжуватись ілюстраціями: малюнками, світлинами, тощо.

Обов'язкова умова – до паперових варіантів творів та реєстраційних карток надсилати також і їх електронні версії.

Кінцевий термін подачі робіт – 25 лютого 2015 року.

III. Підсумки конкурсу та нагородження переможців:

Кращі роботи будуть видані окремим збірником та широко розповсюджені.

Усі учасники конкурсу отримують книги .

20 авторів-переможців будуть нагороджені цінними подарунками.

До роботи в склад журі запрошено:

Ваннер Кетрін, професора в галузі антропології Університету штату Пенсильванія;

Вовк Віру, українську письменницю в Бразилії, літературознавця, перекладача;

Гаврилишина Богдана, громадського діяча, економіста, мецената;

Герасим'юк Ольгу, члена Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення;

Івшину Ларису, головного редактора газети «День»;

Калинця Ігоря, поета, прозаїка, лауреата Національної премії України ім. Тараса Шевченка;

Кирилюка Анатолія, магістра за програмою «Права людини та мультикультуралізм» факультету політології Університетського коледжу Бускерюд та Вестфолд (Норвегія), співзасновника громадської організації «Maidan Norway»;

Паулсена Мартіна, мовознавця, доктора філологічних наук Бергінського університету, перекладача;

Савку Мар'яну, письменницю, літературознавця, публіциста;

Сушко Орису, Президента Світової Федерації Українських Жіночих Організацій;

Тимчука Олександра, PhD в галузі соціальної антропології університету в Осло, члена громадської організації «Maidan Norway»;

Яціва Романа, професора, кандидата мистецтвознавства, проректора Львівської національної академії мистецтв.

- **Працівники Інституту – автори наукових та методичних публікацій**, учасники міжнародних наукових конференцій. Доповіді і виступи були опубліковані у збірниках матеріалів конференцій та інших виданнях. Звіт про наукову діяльність Інституту представлено Національному університету «Львівська політехніка».

- **В інституті функціонує сайт www.mio.k.lviv.ua**, на якому висвітлена діяльність нашої установи та розміщено 1200 матеріалів різної тематики. За 2014 рік сайт відвідало 168 984 користувачів.

- Було продовжено реорганізацію інфраструктури та переведено сервери віртуалізації на платформу Microsoft Hyper-V 2012 R2, щоб мати змогу використання нових та удосконалених технологій.

- Піднято рівень контролера домену з Windows Server 2003 R2 до Windows Server 2012 R2 для можливості застосування покращених функцій, що застосовуються у керуванні активними каталогами та груповими політиками.

- Поновлено систему резервного копіювання і зберігання з Veeam Backup & Replication 6.5 до Veeam Backup & Replication 7 R2 та розміщено її на окремому хості для надійнішої роботи.

- Переведено принт-сервер на платформу Windows Server 2012 R2 для забезпечення сумісності з новим обладнанням і використання можливості розгортання та публікації принтерів в Active Directory.

- Поновлено файловий сервер з ролями DFS (Distributed File System) до Windows Server 2012 R2 для можливості підняття функціонального рівня домену та лісу до 2012 R2, коли в інфраструктурі не залишаться застарілих серверів та служб.

Працівники протягом року готували різні матеріали до проведення заходів у межах проектів Інституту (афіші, запрошення, програми, друк статей, макетування, переписка, розсилка інформацій, наповнення бази даних тощо). Підготовлено макет програми та збірника матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Українська мова у світі», макет збірника матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції «Brain Drain – Brain Gain: світовий контекст та українські реалії», макет довідника «Громадські організації українців Росії».

- Діяльність Інституту висвітлювалась у різних засобах масової інформації.

Звіт підготувала – Марія Галік, заступник директора
коректор – Зоряна Харів
комп'ютерне макетування – Ірина Побран